

„Krisztus nem rejtőzködik el soha-
sem az őt kereső adventi ember elől
titkok rejtelmeibe, babonák sűrűjé-
be, templomok szertartásai közé.”

▶ Hetven év adventjeiből – 6–7. oldal

„A gyülekezetek és a lelkészek sok he-
lyütt nem ismerték még fel, hogy a
misszió nemcsak megtérésre hívó szó,
hanem aktivitás is...”

▶ Iniciatíva – a munka megy tovább – 11. oldal

„...először tisztánunk kell, kik vagyunk, és
mi a küldetésünk. Csak ezután lehet kiválasz-
tani a módszert, amely a személyes pasztorá-
ció útján a másikat is Jézushoz vezetheti.”

▶ Munkatársak az igazságban – 4. oldal

Betlehemijászol-kiállítás tizenkettőszer ▶ 5. oldal
Világhírű tudósokat neveltek ▶ 4. oldal
Szentföldi „morzsák” ▶ 8. oldal
Petőfi hálósapkája, Júlia varrásoktájkája ▶ 5. oldal
Roráte – Fekete István elbeszélése ▶ 9. oldal
Portaszolgálat az Üllői úti irodaházban ▶ 11. oldal

IV. országos ökumenikus véradás

A karácsonyi ünnepek közeledtével mindannyian azon gondolkodunk, hogy milyen ajándékokkal lephetnénk meg szereteteinket. Három esztendő óta – véradóként – bajba jutott, ismeretlen embertársainak is adhatunk egy különleges ajándékot. A rászorulóknak érdekében a hagyományokhoz híven az idén is összefognak egymással az Országos Vérellátó Szolgálat (OVSZ), a Magyar Vöröskereszt, a történelmi egyházak és a zsidó hitközség: az „Adj vért, és ments meg három életet” mottójú programsorozat keretében december 12. és 23. között „A vér ajándék” elnevezéssel országos ökumenikus véradást szerveznek.

Az OVSZ az ünnepek előtti héten véradó állomásokon fogadja a jelentkezőket. Aki eleget tesz a felhívásnak, az nemcsak a véradók táborának bővüléséhez, hanem az ünnepekkor szükséges tartalékképzéshez is hozzájárul.

FOTO: MENYES GYULA

Második esély Szarvason

▶ **Megnyitotta kapuit Szarvason advent első vasárnapján a „Tessedikkel a 21. századba – Második Esély Népfőiskola”. A Tessedik Sámuel szellemiségéhez hű oktatási intézmény felnőttképzési központ, amely olyanoknak kínál újabb esélyt, akik újra munkába szeretnének állni, vagy meg akarják tartani a munkahelyüket. Ilyen típusú képzés elindítására a Magyarországi Evangélikus Egyház több mint fél évszázada nem kapott lehetőséget.**

Az intézmény beindítását európai uniós támogatás tette lehetővé: a Szarvas-Ótemplomi Evangélikus Egyházközség négy szervezettel karöltve sikeresen in-

dult az Európai Szociális Alap és a magyar kormány által finanszírozott Equal program keretében elnyerhető támogatásért. A társ pályázók a következők voltak: a Tessedik Sámuel Főiskola Mezőgazdasági Víz- és Környezetgazdálkodási Kara, a Bihari Népfőiskolai Egyesület, a Középfalmi Evangélikus Misszió Alapítvány és a Szarvasi Ifjúságért Akciócsoport Egyesület. Az öt szervezet együttesen úgynevezett fejlesztési partnerséget alkot; pályázatukat a következő témában nyújtották be: „Az egész életen át tartó tanulás és a »befogadó« munkahelyi gyakorlatok támogatása, amelyek a munkaerő-piaci diszkrimináció és egyenlőtlenségek szempontjából érintett emberek álláshoz jutását és munkában maradását segítik.”

▶ Folytatás a 4. oldalon

Az esély- egyenlőségért

▶ **Különleges találkozóra került sor november 29-én a katolikus, a református és az evangélikus egyház képviselői között. A megszokott és rendszeres találkozóik közül a mostani azért emelkedik ki, mert a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Állandó Tanácsa, valamint a Magyarországi Református Egyház és a Magyarországi Evangélikus Egyház püspökei találkoztak egymással.**

A résztvevők a hitélettel kapcsolatos ökumenikus teendőket igyekeztek összehangolni. A három egyház képviselői megtárgyalták az aktuális társadalmi és politikai problémákat is.

▶ Folytatás a 4. oldalon

Beszélgető egyház

▶ **Ismét igen sikeres volt a hagyományos év végi felügyelői konferencia. December 2–4. között gyülekezeti, egyházmegyei és egyházkerületi felügyelők töltötték el egy intenzív hétvégét Révfülpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban.**

Az alaphangot – péntek este – Pröhle Gergely nagykövet előadása adta meg, melyben egyház és társadalom kapcsolatát, az egyház helyzetét, perspektíváit elemezte Európára és hazánkra tekintve. Ebben a tágabb kontextusban helyezkedtek el a szombati program blokkjai, melyek saját dolgainkkal foglalkoztak. Az első blokkban Hafenscher Károly országos irodagazgató tartott előadást A 2001–2006-os ciklus általános tapasztalatai címen, őszintén beszélve a pozitívumokról és a negatívumokról egyaránt. Az előadáshoz csatlakozva egy egyházkerületi (Benczúr László), egy egyházmegyei (Abaffy Zoltán) és egy gyülekezeti (Léránt István) felügyelő szövegezték a témáról. Ezután Bárdossy Tamás, egyházunk zsinatának nem lelkes elnöke és Muntag András zsinati gazda szövegezték a zsinat 2001–2006 közötti munkájáról.

Délután került sor a médiablokkra. Lelkészek és nem lelkesek együttműködése a médiában címmel Fabiny Tamás, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzora tartott előadást, nagy sikert aratva a „beszélgető egyház” modelljének ismertetésével. Ajándékot jelentettek az előadó által szerkesztett, a Duna Tv-ben vetített filmek részletei két mártírsorsú evangélikusról, Dag Hammarskjöldről és János Andorról. Ezután Novotny Zoltán és T. Pintér Károly szövegezték az egyházi médiával kapcsolatos tapasztalatairól.

A délután második felét a mindig nagyon várt fórum határozta meg. Az egy-

házi elnökség jelen lévő tagjai – ezúttal két püspök és három felügyelő – válaszoltak a kérdésekre, észrevételekre, pontosabban beszélgettek az említett modell jegyében. Ez folytatódott a vasárnap délelőtti morzsaszünetben.

A konferencia spirituális tartalmát ezúttal is püspökeink – D. Szabik Imre, Iltz János, Gáncs Péter – igeszlóalatai adták péntek este, szombat reggel, illetve este. Ezekhez járult a vasárnapi záró ürvacsorai istentisztelet, melyen Barthel-Rúzsa Zsolt egyetemi lelkész hirdette az igét.

A konferencián ezúttal is csaknem minden résztvevő hozzászólt egyik vagy másik témához; ennek elősegítésére szemlélatomást törekedett a moderátor szerepét hagyományosan betöltő Frenkl Róbert országos felügyelő.

Végezetül Sztróky Attila nemescsói felügyelő A cselekvő egyház témát javasolta a jövő évi konferencia számára.

▶ EvÉlet-infó

Senki meg ne tévesszen titeket!

Az adventi vasárnapok szép, békés sorából kiugrik a harmadik. Veszélyre figyelmeztet. A két advent közötti úton el lehet tévedni. Nagyon kell figyelni, hogy össze ne tévesszük a hamisat és az igazat, hogy különbséget tegyünk fontos és elhanyagolható között – e kettő ugyanis sokszor megtévesztő külsővel kerül a szemünk elé. Hogy észrevegyük az értékeset, a Krisztushoz tartozót, mert ez igen gyakran rejtetten jelenik meg az életünkben. Hogy meg ne rendüljön a bizalmunk életünk sokféle eseménye közepette abban a Krisztusban, aki hű támasz mindenféle életkörülmények között.

Egyáltalán nem véletlen, hogy advent harmadik vasárnapjának központi alakja az a Keresztelő János, aki a börtönből kiált Jézushoz, kétségek és bizonytalanságok közül. Eligazítást és útmutatást vár. A megrendült bizalom helyreállítását. Újra elnyert bizonyosságot.

Advent harmadik vasárnapja figyelmeztet: úton vagyunk, nem a célban. A figyelmeztetés egyénre és közösségre egyaránt vonatkozik. Tévedhetünk, és megtéveszthetők vagyunk. A két advent közötti útnak vannak kátyúi és sötét szakaszai. Vannak veszélyei. Olyan veszélyre figyelünk most, amely valójában jelen van ma, és a közösségünket érinti.

Krisztus egyházát csak kétféle valóságban tudjuk megragadni, már amennyire egyáltalán megragadható. Egyfelől lelki, szent, és mindenestül Krisztushoz tartozik. Az ő teste, amelynek mindannyian tagjai vagyunk, és egymáshoz tartozunk. Ennek a testnek Krisztus a feje. Azért tartozunk össze szétszakíthatatlanul, mert ugyanabból a Krisztusból részesedünk. Nem tudunk leválni a testről és csak a nekünk tetszőkkel szövetekezni, mert akkor Krisztusról válunk le, és elszakadunk az élet forrásától. Amíg ő elviseli a másikat, addig nekünk sincs más lehetőségünk. Ugyanakkor Krisztus egyháza már az ősegyház idejétől fogva egy felépített intézmény. Szervezet, amelynek tisztviselői, különféle egységei vannak, szabályok tartják keretek között, és pénzzel, emberekkel, intézményekkel gazdálkodik.

Valóságos veszély, hogy elfeledkezünk erről a kettősségről. Az egyháztörténet során előfordultak olyan esetek, amikor az egyensúly megbillent. Volt, hogy az egyik oldalra, volt, hogy a másikra. Ha figyelmen kívül hagyjuk az intézményt, anarchikus szektává válhatunk. Ma nem érzékelem ennek veszélyét. Annál inkább a másikat. Pedig tudunk kell, hogy a szabályok és a strukturális rend csak keretnek adnak az életünknek, ám sohasem áramoltatják az élethez szükséges tápanyagot. Ha egy egyház minden figyelme kimerül saját életének, kereteinek a rendezgetésében, a külső körülmények megteremtésében és fenntartásában, ha nem fordítja figyelmét elsődlegesen és legfőbb feladataként annak elmélyült tanulmányozására, aki az egyház feje és életadó ereje, akkor léte értelmét veszíti, és csak idő kérdése, hogy valóságosan is felmorzsolódjon.

Gyors egymásutánban három gyülekezetben tapasztaltam ugyanazt; az események olyan egyformák, mintha másolták volna őket. Az érintett gyülekezetek megkezdtek a felkészülést a jövő évi tisztújításokra. Mindhárom gyülekezetben pillanatok alatt szabadtak el az indulatok, és alakult ki előbb a helyhez méltatlan hangvételű vita, majd pedig élesen kirajzolódó, elmélyülő frontvonalak, táborok és ellentétek keletkeztek.

Mire figyelmeztet ez a helyzet? Nem csak arra, hogy fékezzük magunkat és az indulatainkat. Arra is, hogy az egyházi szervezetnek csak akkor jelentőséget tulajdonítsunk, amekkorát valóban szükséges. Nem hiszem, hogy az egyházi közösségek életének feltétele, hogy másolják a parlamenti viszonyokat. Hogy végeláthatatlan, rossz hangulatú presbiteri üléseken benyújtsanak, előterjesszenek, részletes vitára bocsássanak, több körben zavazzanak, lobbizzanak, kiszorítsák a másik párt híveit, hangos vitába bocsátkozzanak, vagy meglegedjenek a csöndesen sistergő gyűlölködéssel, és a végén elmondják a Miatyánkot.

A közelmúltban több komoly egyházi férfiú fordult a hallgatóságához – amelynek magam is tagja voltam – ilyen tartalmú mondanivalóval: a következő év legnagyobb, a jövőt meghatározó eseménye a tisztújítás. Más egyházi férfiú arra intett, hogy szorgalmasan forgassuk az egyházi törvénykönyvet. Én bizonyára javíthatatlan álmodó vagyok. De egyáltalán nem szeretnék olyan egyházi közösség elkötelezett, aktív tagja lenni, amelynek legnagyobb eseménye egy tisztújítás, lapozgatni pedig a törvénykönyvet kell. Csak annyi struktúrát, törvényt, választást és bizottságot szeretnék megélni, amennyire feltétlenül szükség van ahhoz, hogy Krisztus evangéliuma hirdett szövegben, énekelt dallamban, véghezvitett tettekben hallható, látható, életet vidámitó valóságként jelen legyen közöttünk.

Miért veszély, ha a szükségesnél nagyobb jelentőséget tulajdonítunk az egyház intézményes megjelenésének, szervezetének? Krisztust lehet hirdetni úgy, hogy mellékesen, az élet összefüggéseitől elválasztva, jelszóként kimondjuk a nevét. Mintha kitűznék egy keresztet a kabátunk hajtókájára. Ehhez nem sok energia kell. Sem idő, sem tudomány. Érne pedig körülbelül ugyanannyit ér. Azután elmondhatjuk róla, amit tudunk. Mindig ugyanazt és mindig ugyanúgy. Lehet ez a legfontosabb üzenet, a kereszt evangéliuma, mégis csak úgy fog előttünk állni, mint egy információt hordozó tábla. Különösebben nem szólít meg, az a dolga, hogy ott álljon. Ahogy a papnak is az a dolga – mondják körülöttünk, és joggal –, hogy időnként elmondja: Krisztus meghalt értünk. Sok energia ehhez sem kell. Bár valamivel több, mint a hajtókára tűzött keresztnek.

Krisztus azonban élő Ura az életünknek, aki képes újrendezni mindent. Megtölneni bennünket erővel, amikor már a végét járjuk. Beláttni, hogy tévedtünk. Megfordítani, és új úton, új irányba indítani minket. Visszahívni a halálból és a pusztulásból. Ővele azonban nem lehet maradék időben, mellékállásban foglalkozni. Nem lehet annyi energiát szentelni neki, amennyi a pártok, törvények, bizottságok, egyéni ambíciók és választások szenvedéllyel üzött gyakorlatából megmaradt. Vele elsősorban és mindenekelőtt kell foglalkozni. S ha már fordítunk rá időt és erőt, észre fogjuk venni, hogy evangéliuma több a hajtókára tűzhető keresztnek vagy az ügyelelesen elmondott lemeznek. Ehhez azonban figyelem kell, elkötelezettség és az, hogy életünket, tehetségünket, értelmünket legfőképpen az ő szolgálatába állítsuk. Egyebekkel pedig annyit foglalkozzunk, amennyi nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az evangéliumnak csatornája legyen, amelyen eljut embertől embertig.

▶ SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA

É L Ő V Í Z

A kiváló minőség időtálló

Mióta az USA középnyugati részén élek, mindig nagy hatást gyakorol rám egy-egy olyan épület – akárhányszor is látom –, amely több mint száz éve épült. Amerikában a legtöbb épület ugyanis nem túl időtálló. Megépítésük után viszonylag rövid időn belül különféle okoknál fogva lebontják őket, vagy megváltoztatják az eredeti funkciójukat, mert az új funkcióban előnyösebb az adózás. Az általam naponta látott épületek rövid távra épülnek – valószínűleg ezért hatott rám olyan erősen az az ellentét, amelyet Izraelben láttam. Olyan templomokat és egyéb épületeket látogattam meg ott, amelyek több mint kétezer évvel ezelőtt épültek. Ezek az épületek nem csupán hihetetlenül régiek, hanem óriásiak is. Nyilvánvalóan úgy építettek őket, hogy hosszú időn át ellen tudjanak állni az idő vasfogának.

Mára megalkottunk olyan berendezéseket, amelyekkel óriási és nehéz tárgyakat lehet megmozgatni, de amikor Izraelben ezeket az épületeket megépítették, nem voltak ilyen kedvező helyzetben az építőmesterek. Valahogy mégis képesek voltak mozgatni és összerakni óriási, tonnákat nyomó mészköblokkokat.

A Szentföldön nem ritka a száz láb belmagasságú templom. Ezen egyházi épületek fenséges mennyezetét csodálatos falfestmények ékesítik. A lélegzetelállító katedrálisok mellett tökéletes vízvezetékrendszereket és amfiteátrumokat láttam, amelyek még kétezer év múltán is működőképeselek.

Ezeknek a hihetetlen építményeknek a láttán másfajta megközelítésből kezdtem a minőséget és az emberi munkát szemlélni. Rájöttem arra, hogy a kitűnő minőséget századokban és nem évtizedekben kellene mérni. Ezeknek az épületeknek még a tervezéséhez is olyan türelem kellett, amely idegen a mi 21. századunk gondolkodásmódjától. A mi modern világunkban a bizonyult szoftverek is néhány hónap alatt elavulnak. Gondold csak el, hogyan győznéd meg a munkásaidat arról, hogy az elkövetkező öt, tíz vagy húsz éven át ugyanannak az épületnek a megépítésén dolgozzanak...

A *Prédikátor könyvének* 3,14 versében Salamon király, aki maga is kiváló ember volt, és a kiválóságra is tanított, ezt mondja: „Tudom, hogy valamit Isten cselekszik, az lesz örökké, ahhoz nincs mit adni, és abból nincs mit elvenni; és az Isten ezt a végre míveli, hogy az ő orczáját rettegjék.” (Károli-fordítás)

■ RICK BOX

(Forrás: *Monday Manna*

– a *Keresztyén Vezetők és Üzletemberek Társaságának hírlevele*)

SEMPER REFORMANDA

„Mert bár Krisztus ma mintha gyenge és szegény volna, s e világ őt követőiben hovatovább egyre jobban gyalázza, köpdösi, ostorozza és gyilkolja – mi tudjuk, hogy dicsőségének e vigasztaló és boldogító megjelenése már küszöbön van, s véget ér a sok temérdek szörnyűség. Akkor majd úgy jelenik meg Krisztus, amilyennek mi most hisszük s hirdetjük. Megvált ugyanis bennünket ínségtől, nyomorúságtól, amit drága igéjéért és szent nevéért szenvedtünk testben-lélekben a gonosz világtól s annak atyjától, az ördögtől, aki folyvást csak bűnt okoz, és pusztulást szerez.”

► *Luther Márton:* Jer, örvendjünk, keresztyének! (*Szabó József fordítása*)

ADVENT 3. VASÁRNAPJA – Mt 11,2–10

Csalódottság helyett igazi örömet!

Már majdnem itt a karácsony. Csak egy hét, és meggyulladnak a gyertyák, csillag-szórók, előkerülnek az ajándékok. A szükséges és olykor kényszerű bevásárlás egy részén túl vagyunk, s méregetjük maradék lehetőségeinket. Közben átsuhan a szívünkön: mit várunk mi ettől a karácsonytól? Az ajándékot vagy az ajándékozás örömet? Békés szentestét és hangulatos karácsonyfát? S lehet, hogy úgy lesz, mint tavaly és azelőtt, hogy a tűlevelét hullató fa kidobásakor enyhe vagy keserű csalódást érzünk? Mert mégsem az történt, amit vártunk? Mégis üres maradt egy hely a lelkünkben? Miért?

Lehet, hogy rossz a várakozásunk! Lehet, hogy a várakozásunk tartalmát újra kellene gondolnunk! Lehet, hogy szubjektív, földhöz ragadt, anyagiás álmaink helyett Isten messiási, krisztusi ajánlatára kellene rányitni lelki szemünket, szívünket. Ki kellene gyógyulnunk a szinte örüllettel határos bevásárlási, sütsi, főzési, takarítási mániából, hogy igazi tartalommal teljen meg várakozó lelkünk. Mert jelenlegi lelki koordinatáink szerint a legjobb úton haladunk a karácsonyi családás felé: a megvett és eldugott ajándék nem mindig váltja ki az elvárt örömet. Az előírás szerint dicsért étel is lehetett volna izletesebb, s a szenteste békéje sem volt az igazi. A tűlevel pedig csak pereg, a porszívó is alig bírja felszívni a szőnyeg szövetéből.

Hát ennyi volt a karácsony? Sült hal, sült pulyka, sületlen, üres szóváltás az asztal mellett? Hol maradt lelkünkben Isten angyalainak ragyogó éneke? Hol a pásztorok ámuló boldogsága?

Mintha börtönbe lennénk zárva. Életünk valaminek a fogságában vergődik. Mit is várunk ettől a karácsonytól? Hogy ne legyünk csalódottak!

Keresztelő János a börtönből meglepő kérdéssel fordult Jézushoz: „Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várunk?” A börtön falai között János „hallott Krisztus cselekedetéről”: hogy Jézus gyógyít (azaz alkalmassá tesz az üdvösségre) és tanít (azaz hívogat mindenkit Isten országába). Ahelyett – gondolja a fogoly Keresztelő –, hogy ez a bűnös világ minden ereszékében recsegne-ropogna. Ahelyett, hogy fejvesztve menekülne a pogány rómaiak a szent földről. Ahelyett, hogy lobogna az ítélet olthatatlan tüze. Ahelyett, hogy a fa gyökerére végre oda csapna a csorbulatlan élű fejsze. Keresztelő János lélegzete is elakadt, úgy meglepődött: hírt vette leprások tisztulásának, római (pogány) katonatiszt gyógyíthatatlan szolgálja meglepő gyógyulásának, ördögös gadarai megszállott megszabadulásának, és nyoma sincs a pusztító ítéletnek. Egy szelíd szavú ember Názáretből – aki nemrég nála keresztelkedett meg a Jordánban – járja a

szent földet, és Isten válogatás nélküli szeretetéről beszél. Hát erről van szó? Keresztelő János csak tudni szeretné a való igazat. Ha igenlő a válasz, kész a szíve elfogadni.

Bárki lehet csalódott, mert mást várt – talán a karácsonytól. Vagy éppen a karácsonytól. S már tavaly is, az előtt is csalódást jelentett az ünnep. Mert baj lehet a várakozásainkkal!

Lehet várakozni úgy, hogy hozzákötözöm magam a saját vágyaimhoz, terveimhez, álmaimhoz, elképzeléseimhez, és ha nem sikerülnek, mélységesen csalódott vagyok. Ebben a helyzetben önmagam kőkemény börtönébe zártam be magamat. Önmagam, vagyis vágyaim, álmaim, elképzeléseim foglya, rabja vagyok, és ennek a börtönnek nagyon vastagok, hidegek a falai.

De lehet várakozni úgy is, hogy arra ügyelek: mit kínál nekünk az Isten. Ő mit kínál? Itt a karácsony, hogy végre megkérdezd: mit is kínál nekünk, sokat csalódott embereknek az Isten Jézus Krisztusban. S ha elég figyelmesek vagyunk, rádöbbenünk: sokkal többet, mint amit magunknak valaha is kívánni, elképzelni tudunk. Mert mi még a kívánásainkat is alacsony szintre redukáljuk: anyagiak, testiek, világi dolgok. Pedig ennél sokkal grandiózusabb az Isten: Krisztusban felemel a porból, a sárból, a

A VASÁRNAP IGÉJE

mocsokból, a bűnből! Milyen választ küld Jézus Keresztelő Jánosnak a kérdését tolmácsoló tanítványokkal? A lényegét üzeni (4–6. versek): Íme, itt az újjáteremtés! Vakok, bénák, leprások, süketek, halottak – íme, lássátok, halljátok, itt az újjáteremtés. S ez a válasz nekünk is felelet! Evangélium: igazi örömhír. Nem egy bájos sztori a régmúltból, a messiás közel-Keletről, hanem igazi istentörténet értünk és nekünk. Hogy lásunk, járjunk, tiszták legyünk, halljunk, éljünk – itt is, ebben a földi életben, és majd ott az örök életben!

Keresztelő János – Jézustól tudjuk – elfogadta az örömhírt. Mert így lesz ő is az örök ország lakója. Mást várt, de azt fogadta el, aki jött, és amit az Eljövendő hozott.

Rendezzük át vágyainkat, álmainkat, elképzeléseinket Krisztus irányába, és máris oszlik lelkünk barna gyásza, fájó csalódottsága, mert a karácsony menynevei fénye ragyogni kezd életünkben! Ámen.

■ RIBÁR JÁNOS

Imádkozunk! Krisztusunk, légy nekünk olyan, mint a sötét, félelmetes éjszaka után a napfelkelte. Jöjj, szüless meg az életünkben is, hogy csalódottságaink helyett végre a tiszta öröm fénye lobogjon szívünkben. Ámen.

Oratio œcumenica

[Lelkés] Szerető menynei Atyánk! Hálátelt szívvel állunk meg a te nagyságod előtt, amikor egyszerűen Fiad érkezésére készülünk. Várjuk, hogy reménnyel és szeretettel töltsd meg szívünket, örömmel és békességgel ajándékozza meg életünket.

[Lelkés/lektor] Köszönjük neked, menynei Atyánk, hogy Jézus Krisztus által minden ember megláthatja a te nagy dicsőségedet és hatalmadat, amellyel fenntartod világunk rendjét, és nem engeded, hogy a bűn eluralkodjék rajtunk. Óvd meg ezt a bolygót, a Földet, ahol élünk, minden pusztító természeti csapástól, és add, hogy az emberiség felismerje, hogy felelős teremtett világunk szépségének a megőrzéséért. Adj békességet a világnak, minden országnak és népnek, hogy béke és szeretet uralkodjék a földön. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkés/lektor] Köszönjük neked, menynei Atyánk, hogy megismerteted velünk titkaidat, és feltárod előttünk az élet útját. Óvj meg bennünket attól, hogy túlzott magabiztosságunk és gögősségünk elhomályosítsa igéd üzenetének fényét. Órizz meg bennünket attól is, hogy kicsinyhitűségünk és túlzott visszafogottságunk miatt reményvesztetteké váljunk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkés/lektor] Kérünk téged, menynei Atyánk, segíts bennünket, hogy a te utadon tudjunk járni. Oltsd meg egyházunkat, és légy gyülekezeteinkkel. Segítsd a lelkipásztorokat, hogy Jézus útmutatása szerint mint jó pásztorok járjanak elől mindenben a reájuk bízott közösségekben. Légy a gyülekezetekkel, és erősítsd hitüket Szentleked ereje által, hogy egy szívvel és egy lélekkel tudjunk megállni előtted minden bajban és örömben. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkés/lektor] Kérünk téged, menynei Atyánk, adj

a szívünkbe reményteljes várakozást! Légy velünk, amikor a munka hajszájában gondolunk Jézus érkezésére, vagy amikor csendes magányunkban imádsággal fordulunk hozzád. Áldd meg otthonunk békességét, és adj örömet a szívekbe. Légy azokkal, akik betegségekkel küszködve harcolnak a holnapért, és légy a szomorúakkal, az önmagukkal viaskodókkal. Éreztesd meg velük szereteted erejét! Áldd meg a gyermekeket, és óvd életüket, hogy az ő szívből jövő örömük a miénk is lehessen. Add, hogy tudjunk segíteni másokon – az otthonokon és az árvákon, az éhezőkön és a lelkiileg sérülteken. Légy vigasztalója azoknak, akik a gyász terhét hordozzák, és adj reményt a szívükbe. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkés] Szerető menynei Atyánk! Légy velünk, és vezess bennünket igéd útmutatása szerint. Add, hogy szívünket és lelkünket felkészíthessük a te érkezésedre. Ámen.

MEGÉRKEZETT AZ EVANGÉLIKUS ISTENTISZTELET – LITURGIKUS KÖNYV 3.

A felkínált esély

Nem ígéri senki, hogy az *Evangélikus istentisztelet* – *Liturgikus könyv* megjelenése és bevezetése automatikusan új lendületet ad istentiszteleti életünknek. Viszont esélyt kapunk általa, amelyet bölcs dolog kihasználni és felelőtlenség veszni hagyni.

Ha egy gyülekezet úgy dönt, hogy nem veszi használatba az új rendtartást, akkor az a felelőssége, hogy tudatosítsa az eddigi *Agenda* megismert értékeit, elmélyítse annak gondolatrendszerét, és rámutasson azokra a sajátosságokra, amelyek annyira értékesek, hogy még a teljes püspöki kar ajánlása ellenére sem reformálhatóak meg.

Még több esélyt kapunk, ha nyitott szívvel és tanulásra készen elkezdünk megismerkedni az új liturgikus könyvvel. A könyv előszavában a következő érveket olvashatjuk: 1. Ezzel a liturgikus könyvvel az 1930-as évek óta folyó liturgikus megújulás végre elérheti kezdeti célkitűzéseit. 2. Az új istentiszteleti rendek előnye, hogy igen sokféle alkalomra kínálnak mintát úgy, hogy a különböző alkalmi istentiszteletek váza mégis felismerhetően azonos. 3. Az új liturgikus könyv elsődleges mércéje a tiszta lutheri tanítás. 4. Az előző *Agenda* utolsó kiadása óta a társadalmi változások több új is-

tentiszteleti formát tettek szükségessé; a liturgikus könyv igyekszik választ adni ezekre a kihívásokra.

És valóban, nézzük végig a tartalomjegyzéket, máris láthatjuk, hogy a gyülekezet életében zavarmentes gazdagodást hozhat az új rendtartás bevezetése. A vasárnapi istentiszteletek rendje ugyanis alig változott. Az eddigi megszokotthoz képest jellegzetesen új, hogy az istentisztelet minden eleme szorosan összefügg, kétezer éves örökségünket szem előtt tartó folyamattá áll össze két egyaránt fontos csúcsponttal: az ige megszólaltatásával és az úrvacsorával. Lehetőségeink bővültek azzal, hogy az eddigi istentiszteleti formák mellett a *családi istentisztelet* és „az istentisztelet közeli-eknek és távoliaknak” is megtalálható az új könyvben. Felrészült a *konfirmációs istentiszteleti rend* is.

Az úrvacsora nélküli istentiszteleti rendek közé tartozik az úgynevezett *vasárnap esti istentisztelet*, a *gyónó* és az *ökumenikus istentisztelet*. Mindemmel a helyi szokások szerint a „főistentisztelet” is megtartható úrvacsora nélkül, bár a könyv szerkesztése jelzi, hogy az ígéhirdetés mellett az úrvacsora is olyan része liturgiánknak, amelyet Jézus hagyott reánk.

Jelentősen gyarapodott a gyülekezeti

közös imádságok választéka is: az eddigi 17-es liturgia helyett találunk benne reggeli és esti zsolttárimádságos rendeket, iskoláinknak évnívót és évszám liturgiát, valamint két egyszerűbb gyülekezeti imádságformát: a nagy *könyörgést* *Luther nyomán* és a *Krisztus-dicséretet*.

Az új liturgikus könyv az eddigi két nagyünnep esti igeolvasásos istentiszteleten (evangéliumolvasás szentestén, nagypénteki passió) kívül a *húsvét hajnali istentisztelet* speciális szertartásának egy változatát is közli. Tovább bővíti a választékot a templomi *keresztelek* négyféle rendje is.

A gazdagodás mellett az új liturgikus könyv használatával valami másra is esély nyílik. A megújított rendek miatt ugyanis rá leszünk szorulva az istentiszteletekre való körültekintő felkészülésre. Évekig szükséges lesz az összes szolgálattevővel egyeztetve terveznünk. S miközben pontosan elosztjuk a teendőket, magunk is mélyebben megértjük az elhangzó igék, imádságok és énekek egybehangzó üzenetét. A gyülekezetet előre meg kell tanítanunk az újdonságokra. S miközben magyarázzuk jelentőségüket, mindannyian nyitottabbá válunk az istentisztelet összes elemének (elcsendesedés, bűnbánat, imádat, ige-

LITURGIKUS SAROK

hallgatás, közösségvállalás, Krisztus befogadása) az átélésére.

Meg kell vitatnunk a presbitériummal, hogy melyik rendet tesszük saját gyülekezetünk általános rendjévé. Eközben hálát adhatunk eleink áldozatos munkájáért, azért, hogy az elmúlt száz év alatt – miközben kitartóan keresték az egységlát a régmúlt és a közelmúlt hagyományai között – visszairányították a magyarországi evangélikusokat a teljes ember részvételre igényt tartó, gazdag liturgikus formákhoz. Kis szolgáló csoportokat alakíthatunk egy-egy istentisztelet előkészítésére (a tárgyi eszközök előkészítésétől kezdve a szolgálatvállaláson keresztül a hívogatásig), s együtt imádkozhatunk, hogy munkánk ne emberi erőlködés legyen csupán.

Esély maga a könyv is, mely szép kivitelű, értékes szövegekben gazdag és remény szerint évtizedekig frissen szolgáló összeállítás. Mellette esély lesz a *Gyülekezeti liturgikus könyv* – az énekeskönyv kiegészítő kötete –, amely a gyülekezeti tagok kezébe adja az új istentiszteleti rendeket, s velük sok új vagy régóta nem használt éneket, zsolttárt.

■ BENCE GÁBOR

A meghallgatott imádság helye

► **Kétszázhusz éve „Áll az Úristen temploma, / Háza a Mindenhatónak...”** (EÉ 288.1) Dabas-Gyónon. Az évforduló alkalmából december 4-én, advent második vasárnapján D. Szebik Imre elnök-püspök hirdette Isten ígését a délutáni ünnepi istentiszteleten.

Az istentisztelet a gyóni evangélikusok történetének és gyülekezetük megalakulásának a felelevenítésével kezdődött. A gyülekezet tagjai visszaemlékeztek arra, hogy több mint két és fél évszázaddal ezelőtt a Gyónra települt tót ajkú evangélikusoknak milyen nehézségekkel kellett megküzdeniük azért, hogy anyanyelvükön és vallásuk tanítása szerint hallgathassák az Úr üzenetét.

Halász János református földesúr és Zlinszky János katolikus gróf támogatta ugyan a gyóni evangélikusokat az iskola és az imaház felépítésében, de a helytartótanács 1765-ben bezáratta az imaházat. Miután pedig a gyóniak a tiltó ren-

delet ellenére továbbra is megtartották alkalmait, a sári plébános 1767-ben először befalaztatta az imaház ajtaját, majd leromboltatta az épületet.

Az önállósodást végül II. József 1781-ben kiadott türelmi rendelete tette lehetővé. A „kalapos király” építkezési és lelkesztési engedélyt adott a segítségért kérő gyóniaknak, így 1783. november 30-án (advent első vasárnapján) beiktatták hivatalába a gyülekezet első lelkészét, Klein Pált, 1785-ben pedig hozzáfogtak a templomépítéshez. (A tornyot százhetven évvel ezelőtt, 1835-ben építették a templomhoz.)

A templom felépítésének kétszázhuszadik évfordulóján Szebik Imre 1891. 9. 1-3. alapján tartott igehirdetésében és azt követő imádságában párhuzamot vont Salamon és a gyóni evangélikusok között: ahogy Isten meghallgatta Salamon könyörgését, ugyanúgy meghallgatta a gyóniak azon fohásztát is, hogy felépülhessen a templomuk. A Királyok könyve a meghallgatott imádság helyeként szól a templomról, a gyóni oltár felett pedig e felirat olvasható: „Az én házam az imád-

ság háza”. A püspök emlékeztette a gyóniakat: őseik olyannyira ragaszkodtak az imaházukhoz, hogy betörték a lezárt ajtókat; ma nyitva van a templom, mégis restek vagyunk belépni. „Annak idején kicsinek bizonyult, ezért bővíteni kellett a templomot. Ma vajon növekszik-e a gyülekezet?” – tette fel a kérdést.

Az istentisztelet után Koczor Tamás esperes, a gyülekezet lelkésze arról beszélt, milyen nagy nemcsak az egyes ember, de a gyülekezet felelőssége is a tekintetben, hogy milyen életet élünk. Az ünnepi közgyűlés további felszólalói – így Kőszegi Zoltán dabasi polgármester, Barta Károly református lelkész és Tibay László katolikus plébános is – példaértékűnek neveztek a gyóni katolikusok, reformátusok és evangélikusok együttélését, összetartását. Arra biztattak minden jelenlevőt, hogy töltsék meg minél többször a templomot – akkor is, amikor csak maguk vannak, és együtt is –, hiszen ahogy Szebik püspök köszöntőjében is elhangzott, akkor legszébb a templom, amikor tele van. És ezen a délutánon (majdnem) tele volt... ■ VITÁLIS JUDIT

„Engedtem, hogy vezessen az Isten”

Győri János Sámuelné avatása Pesterzsébeten

► Sokévi szolgálat után első ízben lépett Luther-kabátban a pesterzsébeti templom oltára elé Győri János Sámuelné, aki a közösségben eddig lelkesítő munkatársként dolgozott. Az ordinációt Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke végezte. Az ünnepi istentiszteleten az Evangélikus Hittudományi Egyetem dr. Fabiny Tibor nyugalmazott professzor képviselte, a helyi gyülekezet részéről pedig az avatandó lelkész férje, Győri János Sámuel lelkész vett részt a liturgiában.

FOTO: BOTTA DENES

„Tudom a te dolgaidat, hogy te sem hideg nem vagy, sem hűvös; vajha hideg volnál, vagy hűvös” (Jel 3,15; Károli-fordítás) – olvasta fel a szószéken a püspök az ünnep ígését, amely egyúttal az avatandó elhívási ígéje is. A Jelenések könyvének ez a verse nem szemrehányás – hangsúlyozta az igehirdető –, hanem a forrásra irányítja a figyelmet. Miként a hideg víz frissít, a forró víz pedig gyógyít, úgy élet és gyógyít Isten ígéje is. Magyos voltunk az, ami gondot jelenthet, mert így akadályá válhatunk mások számára abban, hogy ők is eljussanak az éltető isteni forráshoz. A frissen felavatott lelkész nőt a kiskö-

rösi gyülekezet ifjúságában érintette meg a Szentírás szava. Ebben a közösségben döntött az Úr mellett, és innentől kezdve mindent megtett azért, hogy másokat is Istenhez vezethessen. Férjével, Győri János Sámuel akkori kiskörösi lelkéssel 1975-ben házasodtak össze, négy gyermekük született. A férj és a feleség a szolgálatban is társai egymásnak. A most ordinált lelkész 1979 és 1982 között az Evangélikus Teológiai Akadémia levelező tagozatára járt, 1986-tól kezdve pedig beiktatott gyülekezeti munkatársként szolgált Felsőpetényben, ahol elsősorban gyermek- és ifjúsági munkát végzett.

A Győri házaspár 1991-ben került a pesterzsébeti gyülekezetbe; a férj lelkész-

ként, a feleség pedig lelkesítő munkatársként – saját szavaival élve – engedte, hogy vezesse az Isten. A következő lépést Győri János Sámuelné számára a Wesley János Lelkészképző Főiskola elvégzése (1993–1998) jelentette. Ezután már beosztott lelkészként folytathatta a Virág Benedek utcai idősok otthonában végzett szolgálattal is bővült munkáját. A pesterzsébeti gyülekezet szeretett papnéja a közösség kérését is szem előtt tartva tette le a lelkészvizsgát ez év februárjában, és vette magára – ahogy ő mondja – a felelősség súlya miatt nehéz Luther-kabátot.

Az advent második vasárnapján tartott ordinációs istentisztelet vége nem jelentette egyben az ünnepi nap végét is. A délután a gyülekezeti teremben rendezett összejövetelen két referátumot hallgathattak meg az érdeklődők. Dr. Fabiny Tibor egyháztörténész id. Gáncs Aladár (1891–1935) lelkész halálának hetvenedik évfordulójára alkalmából tartott előadást az egykori Felső-lelkésznek a Túröcsy Zoltánnal folytatott levelezéséről, Gáncs Péter pedig az egyház mai reménységeiről beszélt.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Idősebb Gáncs Aladárrol lapunk 10. oldalán olvashatnak.

Valóra váltani Isten álmát...

Lelkésziktatás a Tordas–Gyúrói Társult Evangélikus Egyházközségben

► Advent második vasárnapjának vigíliáján Bencze András, a Fejér-Kömáromi Egyházmegye esperese ünnepi istentisztelet keretében iktatta be hivatalába Süller Zsoltot, a Tordas–Gyúrói Társult Evangélikus Egyházközség választott lelkészét. Az alkalom Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke szolgált igehirdetéssel.

A püspök Jn 10,20 alapján tartott prédikációjában fiatalabb szolgatársa szívére helyezte a pásztori jelenléti fontosságát az egyházban, a gyülekezetben, ahová hívást, elhívást kapott, és amely Jézus Krisztus szándéka szerint él e földön.

Süller Zsolt Győrben történt lelkészé avatása (2002) óta a székesfehérvári gyülekezet segédlelkészeként szolgált egészen augusztus 1-jéig. Szavait idézve hosszas emberi tépelődés, gyötörődés és imádkozás után igent mondott a hívásnak, és elkezdte szolgálatát Tordason és Gyúron.

A Nagyvelegről származó fiatal lelkész egész életét abban az egyházmegyében élte, ahol most is szolgál, így magától értődő természetességgel sokan eljöttek az egyházmegye számos gyülekezetéből az iktatásra. Ahogyan már megszokhatták az őt ismerők, Zsolt természetesen, közvetlenül, nagyon emberien és közérthetően beszélt az egybegyűlteknek azokról a feladatokról, amelyeket az Úr a szolgálóra bíz, hogy elvégezzék őket. Beszélt egy álomról, amelyet Isten álmodik mindnyájunk életéről. Azt kívánta önmagának és gyülekezetének, hogy valóra válhasson Isten róluk szóló álma.

A tordas-gyúrói szolgálat parókiafelújítási munkálatokkal kezdődött. A munkálatok kezdetekor egy helyéről elmozdított, régi lécs belső oldalán a most beiktatott lelkész a következő ígét találta ceruzával felírva: „... a ti munkátok nem hiábavaló az Úrnak.” (1Kor 15,58) Jel? Üzenet? Biztatás? Minden biztonnal, hiszen jól tudjuk, hogy mindenkinek, még a lelkészeknek is szükségük van olykor bátorításra. Jó tudni és megtapasztalni, hogy az Úrnak gondja van övéi biztatásában.

Süller Zsolt felesége, Villő és kislá-

A SZERZŐ FELVÉTELE

nyuk, Márta csak napokkal a lelkésziktatás előtt tudtak beköltözni a frissen elkészült, szépen felújított parókiára. Közel fél év folyamatos utazás és ingázás után újra együtt lehet a lelkészcsalád, amely reménység szerint igazi otthonra lel a gyülekezet szerető közösségében fizikai és lelki értelemben egyaránt.

Az istentisztelet ünnepi közgyűlés, majd állófogadás követte, melyek keretében köszöntötték a fiatal lelkészt és családját, illetve köszönetet mondtak mindazoknak, akik áldozatos munkájukkal segítettek a lelkészalkotás felújításában.

■ SZABÓ SZILÁRD

Intézményvezetői konferencia Révfülöpon

► Az evangélikus oktatási intézmények vezetői együtt töltötték advent első hétköznapját a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban. Hagyományuk számított már, hogy évente kétszer összegyűlnek az óvoda-, iskola- és kollégiumvezetők szakmai tapasztalatcserére és lelki töltökezésre. Az idei konferencián ötven pedagógus vett részt az ország különböző pontjain működő, összesen harmincnégy oktatási intézményből (tizennégy óvoda, hat általános iskola, tizenkét középiskola és hat kollégium).

Nagyon sokszínű szakmai program várt a tanácskozás résztvevőire. Hétfőn este dr. Gerhard Pfeiffer, a bajor–magyar oktatási kapcsolatok koordinátora számolt be arról a közvélemény-kutatásról, amelyet az evangélikus intézmények tanárai között végzett az elmúlt tanév folyamán. A kérdések nagy része arra irányult, hogy az evangélikus iskolában való tanítás mi-

csolódva nagyon sokan mondták el véleményüket, javaslatukat ebben a fontos és aktuális témában.

Érdekes és különleges előadást tartott Kodácsy-Simon Eszter teológiai doktorandusz Hit és tudás az iskola történetében címmel, dr. Hardy F. Gábor ügyvéd pedig az intézményvezetők munkajogi problémáinak megoldásában segített. Mindkét előadást számos kérdés és hozzászólás követte. Ezután hat intézményvezető számolt be azoknak az ellenőrzéseknek a tapasztalatairól, amelyeket különféle állami szervezetek végeztek iskoláinkban, óvodáinkban és kollégiumainkban az utóbbi egy év folyamán. Mindezek mellett azonban módot találtak a kétnapos konferencia résztvevői arra is, hogy kevésbé formális keretek között is megoszthassák egymással gondolataikat.

A konferencia bibliai tematikája Jézus Krisztus egy-egy tulajdonsága köré épült fel, Lukács evangéliumából vett textusok alapján. Az együttlétezt november 28-án délután Schulek Mátyas nyugalmazott igazgató áhítata nyitotta meg, amelyben a „megszólító Krisztust” állította élénk, ugyanaznap este pedig Ittész János püs-

A konferencia résztvevői esti áhítaton

lyen hatást gyakorol a tanároknak, illetve miben várnak segítséget iskoláink pedagógusai az egyháztól. A válaszból kiderült, hogy tanáraink egy része szívesen képezne magát tovább a teológiai ismeretek terén. (Erre máris megteremtődött a lehetőség az Evangélikus Hittudományi Egyetemen, egy százhusz órás akkreditált képzés formájában.) Több segítséget várnak a pedagógusok az iskolalelkésztől is. Az iskolalelkész szolgálat pilanatnyi helyzetéről, küldetéséről, jövőbeni lehetőségeiről és az eddigi tapasztalatokról kedden számolt be dr. Szabó Lajos, az EHE rektora. Gondolataihoz kap-

pok a „bátorító Krisztusról” beszélt. Hafenschner Károly országos irodaigazgató a keddi reggeli áhítaton a „vonzó Krisztust” mutatta be, az esti elmélkedés középpontjába pedig, amelyet dr. Szabó Lajos és dr. Szabóné Mátrai Marianna vezetett, a „jelen lévő Krisztus” került. A konferencia úrvacsorai istentisztelettel zárult, amelyen D. Szebik Imre elnök-püspök a „gyógyító Krisztusról” beszélt.

E sorok írója úgy vélekedik, hogy a konferencia minden résztvevője – hallgatók és előadók egyaránt – lelkiileg és szakmailag gazdagodva indultak haza.

■ URBÁN ÁGNES

Két ülés egy napon

A Magyarországi Evangélikus Egyház két fontos munkaközössége tartotta ülését egymáshoz kapcsolódva december 1-jén.

Az Északi Evangélikus Egyházkerület székházában délelőtt az esperesek tanácsa ülésezett. Az egyházmegyék lelkesítő vezetői, a püspökök, valamint az Országos Egyházi Iroda képviselője áttekintették az aktuális kérdéseket, különös tekintettel a hitoktatás megszervezésére, az ingatlanrendezés esedékes feladataira és a 2006. évi országos költségvetéssel kapcsolatos teendőkre.

Az esperesi kollégium együtt gondolkodott arról, hogy mi módon lehetne a vezetőképzés szakmai ismereteit egyházközségek szintjén is kamatoztatni. A testvéri közösséget formáló közös ebéd után az egyházmegyék lelkesítő vezetői

zárt körben értékelték a jelenlegi egyházi és társadalmi helyzetet, illetve egyeztetették feladataikat.

Ez idő alatt ült össze egyházközségi országos elnöksége, hogy megvitassa a minden hónapban esedékes országos irodai beszámolót, és döntsön azokról az anyagi ügyekről, amelyekben a gyülekezetek sürgős segítségnyújtást várnak. Foglalkoztak a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium közlő két év jubileumával, az Élim Evangélikus Szeretothon rekonstrukciós tervével, a bonyhádi gimnázium mellett építendő sportszínház tervével, a 2006. évi programokkal, valamint a választásnak és az Országos Közgyűlés tavaszi ülésének az előkészítésével.

► OI

Ajándék liturgikus könyv

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Elnöksége úgy döntött, hogy – átvállalva a költségeket – az advent első vasárnapjára megérkezett Evangélikus istentisztelet – Liturgikus könyvet ajándéka adja egyházközségeinknek azzal a jó reménységgel, hogy lelkészeink és kántoraink már a végső kiadás előtt alaposan megismerik, és a gyülekezetekkel is megismertetik a megújult Agenda tartalmát. Áldott adventet!

Második esély Szarvason

◀ Folytatás az 1. oldalról

Az új intézmény munkatársai azt a célt tűzték ki maguk elé, hogy az elkövetkezendő két és fél év alatt hathetes turnusokban 312 embernek nyújtanak képzést. Elsősorban azok jelentkezését várják Szarvas száz kilométeres körzetéből, akiknek elavult, piacképtelen a szakképzettségük, vagy lemorzsolódtak az iskolarendszertől. Ugyancsak várják a munka nélküli nőket és a fogyatékkal élőket, illetőleg a megváltozott munkaképességűeket, az idős munkavállalókat és a roma származásúakat, valamint azokat, akiknek számítástechnikai, vállalkozási vagy angol nyelvi ismeretekre van szükségük.

ti modulokkal egészül ki. Az oktatási módszer sem megszokott: az informális képzés tapasztalat- és élményszerző tanulást tesz lehetővé. A képzés célja, hogy a hallgatókban szunnyadó képességeket kibontakoztassa, tudatosítsa, továbbá hogy a körülöttük és a bennük levő értékekre felhívja a figyelmet, és spirituális élményekhez juttassa őket.

Az intézmény a Tessedik Sámuel utcai volt általános iskola felújított épületében kapott helyet. Az avatóünnepség keretében Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke felszentelte az épületet, majd ünnepi beszédet mondott dr. Óry Csaba, az Európai Parlament képviselője, Gulyás Kálmán egyházi ügyekért felelős államtitkár és Babák Mihály, Szarvas

Angolóra a népfőiskolán

A képzés a hagyományos iskolarendszerben megszokottól eltérően modulrendszerben zajlik, amely viszonylagos szabadságot ad az egyes modulok tartalmát illetően. A konkrét tananyagot mindig az intézménybe érkező hallgatók előismeretei határozzák meg: tudás-szintfelmérés alapján összeállított egyéni fejlesztési tervekkel dolgoznak a képzésben részt vevő munkatársak. A kompetenciaalapú alapképesség-fejlesztés szakmai ismeretekkel és lelki-önismere-

város polgármestere. Az ünnepségen részt vett Lázár Zsolt, az ótemplomi evangélikus gyülekezet lelkésze, a projekt vezetője, illetve számos, a térségben szolgáló lelkész; közreműködtek a Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola tanulói.

A november 28-án elindult képzésen huszonöt hallgató – 18 és 55 év közöttiek, közülük tizenhat nő és kilenc férfi – kezdhetette meg tanulmányait.

■ TUSKEFY

Az esélyegyenlőségért

◀ Folytatás az 1. oldalról

Az egyházi vezetők egyeztettek álláspontjukat, valamint az ezekkel kapcsolatos feladatokat.

Ehhez kapcsolódóan december 5-én Erdő Péter bíboros, az MKPK elnöke, Bölskei Gusztáv, a Magyarországi Református Egyház zsinatának lelkészi elnöke, Szabik Imre, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke, valamint Streit Sándor, a Budapesti Zsidó Hitközség elnöke közös sajtótájékoztatót tartott, melyen elhangzott, hogy 1990-ben, a rendszer-változás kezdetén az állam és az egyházak közeledése, együttműködése indult el. Azóta az egyház vezetői és szakértői nyitottak a konstruktív tárgyalásra, de továbbra is kérdés, hogy az állami vezetés miként kíván ebben partner lenni.

Felelősséget érezve az egyházi intézményekben oktatott 108 ezer diákért, a szociális intézményekben gondozott 14 ezer idős, beteg, rászoruló emberért, illetve intézményeik 14 ezer munkatársáért

az egyházak aggodalmukat fejezik ki az oktatási és szociális szférából történő jelentős forráselvonás miatt. Az egyházak különösen is méltánytalanul tartják, hogy a 2006. évi költségvetési törvény tervezete tovább diszkriminálja az egyházi szociális és közoktatási intézményeket, az állami és önkormányzati intézményeknél nagyobb terhet hárítva rájuk.

A jövő évi költségvetési elvonások az egyházi oktatási, szociális intézmények és közgyűjtemények fizetéseképtelenségét eredményezhetik, valamint veszélyeztetik működőképességüket és fenntarthatóságukat.

A négy történelmi egyház kéri a törvényhozókat, hogy kerüljék el olyan, az alkotmánnyal és az Alkotmánybíróság korábbi határozataival is ellentétes törvények megalkotását, amelyek a társadalom bizonyos csoportjait, különösen a vallásos embereket és az egyházaik által fenntartott intézmények számára további súlyos esélyegyenlőtlenséget eredményeznek.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

Vasárnapi vendégszolgálat

Az idei adventben, december 4-én ismét több száz határon túli lelkész látogatott el Magyarországra, hogy vendégszolgálatukkal a magyar reformátusság egyívű tartozását fejezzék ki. 2006 tavaszán pedig anyaországi lelkipásztorok szolgálnak újra a határon túli gyülekezetekben.

Közös déli könyörgés

December 5-ére emlékezve déli könyörgést tartottak országgyűlési képviselőknek és mindenkinek, aki ezen a napon imádságos szívvel akart elmélkedni keresztény nemzeti felelősségükről. Az alkalom helyszíne a Hold utcai református templom volt. A könyörgést Babel Balázs kalocsa-kecskeméti érsek, Bölskei Gusztáv református püspök és Bőjte Csaba dévai ferences szerzetes vezette. Az alkalmon jelen volt Orbán Viktor Fidesz-elnök és Mádl Ferenc volt államfő is, illetve részt vettek rajta szavatai várházi gyermekek is.

► www.reformatus.hu

Világhírű tudósokat neveltek

Kamarakiállítás a Fasor volt tanárai tiszteletére

► 1905-ben egy fiatalember három beadványt nyújtott be a berni szabadalmi hivatalban. E három tanulmánnyal – melyek egyike *A speciális relativitáselmélet* címet viselte – megváltoztatta a világról való gondolkodásunkat: Einstein dolgozatai alapjaiban rengették meg a klasszikus fizika sziklaszilárd alapokon állónak tűnő építményét. Ennek az eseménynek a századik évfordulóját, 2005-öt az ENSZ a fizika évének nyilvánította. A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium és a Volt Növendékek Egyesülete ebből az alkalomból rendezett kamarakiállítást november 30. és december 14. között a gimnázium egykori kiváló fizikatanárainak, Mikola Sándornak, Rátz Lászlónak, Renner Jánosnak és Vermes Miklósnak a tiszteletére.

A kiállítás megnyitóján elsőként dr. Ódor László, a gimnázium igazgatója mondott köszöntő szavakat. Örömet fejezte ki, hogy a fizika évében a fasori gimnázium olyan kiváló, tudós fizikatanárok emlékének adózhat, akiknek a tanítványai közül többen is jelentős mértékben hozzájárultak a természettudomány fejlődéséhez. Olyan világhírű tudósok sajátították el náluk a tudomány alapjait, mint Wigner Jenő és Neumann János. Az igazgató büszkén mutatta a hallgatóknak azt a gimnáziumban őrzött grafitrudat, amely része volt a világ első atomreaktorának; a reaktor megépítésében Wigner Jenő kulcsszerepet játszott. Ódor László külön köszönetét fejezte ki a kiállítás szponzorainak: az Eötvös Loránd Geofizikai Alapítványnak, a Richter Gedeon Rt.-nek, az S-Membrán Kft.-nek és a Dr. Vermes Miklós Alapítványnak.

A második köszöntőt dr. Liptay György címzetes egyetemi tanár, a Volt Növendékek Egyesületének társelnöke mondta el. Személyes hangvételű beszédében meghatódva emlékezett vissza egykori tanáira, és tiszteletének kifejezéséppen olyan eseményeket idézett fel, amikor a gimnázium tanárai a történelem legvirágosabb időszakában – többek között Budapest ostroma idején – is helyt álltak, és példát mutattak diákjaiknak.

A kamarakiállítást hivatalosan dr. Kroó Norbert egyetemi tanár, a Magyar Tudu-

mányos Akadémia alelnöke nyitotta meg. Megnyitóbeszédében elmondta, hogy nagy örömmel tölti be annak a Rátz Lászlóról elnevezett kuratóriumnak az elnöki posztját, amely kiemelkedő tudományos teljesítményt nyújtó fiziku-

FOTO: BOTTA-BENES

soknak és matematikusoknak ítéli oda a Rátz tanár úr életműdíját. Dr. Kroó Norbert hangsúlyozta, hogy a múlt kimagasló tanárai előtti tiszteletadás és az általuk ránk hagyományozott szellemi örökség arra kötelez bennünket, hogy tegyünk meg mindent a középiskolai tanárok társadalmi rangjának visszaállításáért. Azt a köztiszteltet és megbecsülést, amelyben például Rátz László és Vermes Miklós még részesült, minden hiteles oktató

megérdemelné a mai magyar társadalomban is.

A gimnázium egykori tanárainak életrajzát végzős diákok olvasták fel. A kiállítás szervezői egy tudományos ülésszak megrendezésével és egy előadás-sorozattal is tisztelegtek a gimnázium nagynevű tanárai előtt. Az érdeklődők részt vehettek egy rendhagyó fizikaórán, és érdekes kísérleteknek lehettek tanúi; előadásokat hallgathattak meg a relativitáselmétről és az égbolt csillagairól, valamint együtt mélyedhettek el a Föld mágneses tere mérésének kérdéseiben.

A kamarakiállítást és az előadás-sorozatot Gémes Istvánné fizikatanár és Szabó István, az iskolatörténeti gyűjtemény vezetője rendezte. Külön köszönetet mondtak a Teleki Blanka Gimnáziumnak és az ELTE

Trefort Ágoston Gyakorlóiskolának, mert a kiállított tárgyak, képek, kísérleti eszközök, szertári felszerelések nagy részét ez a két intézmény bocsátotta a fasori gimnázium rendelkezésére a kiállítás idejére.

■ PETRI GÁBOR

A kiállítás megtekinthető a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban december 14-étől tanítási napokon 14 és 17 óra között.

Munkatársak az igazságban

► Közel hetven egyesületi, alapítványi szakember vett részt december 2-3-án a Keresztény Ifjúsági Kerekasztal (KIK) ülésén. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa székházában tartott rendezvény célja az volt, hogy lehetővé tegyék a fiatalokkal foglalkozó, krisztusi alapon álló civil szervezetek képviselőinek arra, hogy találkozzanak egymással, és szakmai eszmecsere folytassanak.

„Küldetésünk van a mai fiatalok segítségére, az ő nyelvükön kell szólunk hozzájuk, és fel kell vennünk a versenyt a mai világban őket érő »hangos« hatásokkal. Nem árt tudnunk, hogy egy mai tizen-, huszoneves mit gondol a világról, a családról, a hitről, az egyházról, a közösségről” – fejtette ki Bauer Béla ifjúságkutató, aki egy 2000-ben, illetve 2004-ben készült felmérés alapján mutatta be a réteg értékrendjét. A számok néha elkeserítőek, de mégis van némi remény: a fiatalok közül is sokan vágnak a baráti kapcsolatokra. S bár – a tavalyi felmérés során – 84%-uk úgy nyilatkozott, hogy nem tartozik egyetlen közösségi szervezethez sem, néhány százalékuk megjelölte valamely egyházi civil szervezetet, így e közösségek a sportegyesületek után a második helyen állnak ebben a kategóriában. Van még bőven tennivaló e téren! Érdemes megemlíteni azt is, hogy a drogok kipróbálásának, illetve fogyasztásának a növekedése mellett a korosztály tagjai felismerik mindezek veszélyét is.

A másik plenáris vitaindító előadást Blanckenstein Miklós katolikus püspöki helynök, az esztergomi szeminarium rektora tartotta. Felemelő, tartalmas beszédében világított rá arra, hogy a kétezer éves üzenet szerint miként kell e világban nem kivonulva helytállnunk. Felelevenítette az elmúlt tizenöt év civil szer-

vezeti győrelmeit is, és feladatot adott a másokért, a fiatalokért végzett misszió számára.

Ezután került sor a szekcióülésekre, amelyek során szakterületenként oszthatták meg egymással tapasztalataikat a résztvevők. Az első témakör az ifjúsági misszió és pasztoráció volt. A konkrét tevékenységtől függetlenül a fiatalokkal való mindenféle foglalkozásnak ez az alapja. A résztvevők felismerték, hogy először tisztáznunk kell, kik vagyunk, és mi a küldetésünk. Csak ezután lehet kiválasztani a módszert, amely a személyes pasztoráció útján a másikat is Jézushoz vezetheti.

Egy másik közös pont a szociális-karitatív munka. Több szervezet foglalkozik szenvedélybeteg, szociálisan rászoruló fiatalokkal; e munkában néha talán párhuzamosságokat is fel lehet fedezni.

FOTO: BUDAY GERGELY

Ökumenikus szintű együttműködés, tapasztalatcsere, erőforrás-megosztás révén még hatékonyabbá lehet tenni ezt a fontos szeretetszolgálatot.

Az egyetemi-szakkollégiumi tevékenység sokat segít abban, hogy a szekularizált oktatási közegben a jövő értelmisége ne elveszítse a hitét, hanem megtartsa és megerősítse. Igen figyelemreméltó kezdeményezések vannak az is-

kolán kívüli, úgynevezett nonformális oktatásban is.

A családi életre való nevelésről, felkészítésről folyó beszélgetések végén megfogalmazódott az igény az iránt, hogy a különböző egyházi civil szervezetek formális keretek felállításánál is tovább folytassák tevékenységük összehangolását annak érdekében, hogy munkájukat minél jobban végezhessék.

A közélettel foglalkozó szekció fogalmazta meg a következő programot: rendszeres kell tenni az ilyen találkozásokat, és további szervezetekkel kell ki-szélesíteni a KIK-et. Biztosítani kell az egymás közötti folyamatos információcsere, továbbá lehetővé kell tenni a krisztusi alapon álló ifjúsági civil szervezetek és az egyház, a gyülekezeti képviselők, illetve az egész társadalom közti párbeszédét.

A Keresztény Ifjúsági Kerekasztal szervező Ökumenikus Ifjúsági Iroda (ÖKI) ebben egészen konkrét segítséget is vállal, például további találkozók megszervezése, adatbázis-létrehozás, pályázati tanácsadás révén. A rendezvényről kiadvány is készül; érdemes figyelemmel kísérni a <http://www.oki-iroda.hu> internetes oldalt.

■ MORVAY LEVENTE szervező

Betlehemek tizenkettedszer

Beszélgetés a jászolkiállítás főszervezőjével

► Ha advent, akkor adventi koszorú, ha karácsony, akkor betlehemes. De ki az, aki manapság nekilát saját betlehemet készíteni? Például az a 226 pályázó, aki indíttatást érzett arra, hogy benevezzen az idén immár tizenkettedszer meghirdetett betlehemjászol-pályázatra. Hogy miként is indult a sorozat? Erről és a népszerű esemény néhány kulisszatitkáról beszélgettem a Magyar Kézművességért Alapítvány (AMKA) titkárával, a nyáron Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszttel kitüntetett Gergely Imrével.

– Meghívás érkezett a magyarországi kézművesek számára 1993-ban Rómából, hogy vegyenek részt a nemzetközi 100 jászol kiállításon. Akkor ott ennek már tizenhét éves hagyománya volt – kezdte az áttekintést a titkár. – Hazánk-ból négy pályamű vett részt a rendezvényen, közülük kettőnek az elkészítője is ott volt. Hazatérve lelkesen meséltek a kinti tapasztalataikról; ennek hatására az Ipartestületek Országos Szövetségében (Iposz) és az akkor frissen alakult alapítványunknál elhatároztuk, hogy mi is meghirdetünk egy betlehemjászol-

pályázatot. Így kerültünk kapcsolatba a budai ciszterciekkel is, ahol – mint kiderült – az 1940-es években hagyománya volt a betlehemépítő mozgalomnak. Ezáltal az új kezdeményezés összekapcsolódhatott egy korábbi hagyománnyal.

– Ennek már tizenkét éve, és a pályázókból még mindig nem fogyott ki az ötlet, kreativitásuk pedig bámulatba ejtő. Ez idő alatt összesen több ezer pályamű érkezett be...

– Így van. A kiírás szerint legfeljebb három, Jézus születéséhez kapcsolódó, a betlehemi jelenetet, illetve szereplőit ábrázoló, bármilyen természetes alapanyag

felhasználásával, kézművestechnikával készült, népművészeti, képző- vagy iparművészeti jellegű alkotással lehetett pályázni. Az idén 226 alkotó háromszáznál is több pályamunkát nevezett be, közülünk több a határon túlról érkezett.

– Nem lehetett könnyű dolgozni a zsűrinek... Mi a további sorsuk a továbbjutott alkotásoknak?

– Mint eddig minden esztendőben, ünnepélyes díjkiosztó műsor keretében nyitjuk meg a zsűri által kiválasztott pályaművekből létrehozott kiállítást. Erre az idén a Vajdahunyad várában, a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban kerül sor december 16-án 14 órakor. Ezenkívül most is szeretnénk a kiállítás anyagát egy színes fotóalbumban megörökíteni, amelyet reményeink szerint a megnyitón már kézbe is vehetnek az érintettek és az érdeklődők.

– Előttém van egy másik pályázati felhívás is, amelyet a mezőgazdasági múzeum adott ki.

– Vendéglátóink – kiállításunkhoz kapcsolódva – december 18-án, advent negyedik vasárnapján vásárral egybekötött betlehemes napot szerveznek iskolás csoportok, hagyományörző közösségek, amatőr színjátszók részvételével. A jelentkezőket előtte egy szakmai zsűri értékeli. Az egész napos rendezvényre mindenkit szeretettel várunk, mint ahogyan mi is a XII. betlehemjászol-kiállításon.

■ BODA SZUSZA

A kiállítás megtekinthető 2005. december 17. és 2006. január 15. között – december 24., 25., 26., 31., január 1. és a hétfői napok kivételével – hétköznap 10-től 16 óráig, szombaton és vasárnap 10-től 17 óráig. Belépődíj: 500 forint; gyerekeknek (14 éves korig) és nyugdíjasoknak 200 forint.

FOTO: MATYUS LÁSZLO

Simon Edit keramikus Betlehemi életképek című alkotása

Petőfi hálósapkája, Júlia varróasztalkája

► Egyetlen szobányi, de nagyon sok eredeti tárgyat és főként igen sok szöveges anyagot bemutató tárlat látható a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeumban Szendrey Júlia, a szatmári-pesti George Sand címmel. Levelek, kéziratok, dokumentumok mellett képek és rajzok vezetnek végig a látogatót Szendrey Júlia életének állomásain. A kiállítás több darabja – közöttük egy Petőfiről készült festmény – először került a nyilvánosság elé.

Szendrey Juliát kortársai azzal vádolták, hogy dicsvágyó. De valójában sohasem szolt a sikereiről. 1849-ben a debreceni Közlönyben közzétett Testvéri szövege a magyar nőkhöz, amelyben felhívja őket arra, hogy lelkesítsék férjüket a szabadság védelmére, ma túlságosan patetikusnak hat, ám a forradalmi időkben nem így érezték. Legtöbben azonban azért ítélték el, mert nem vállalta a „nemzet özvegyének” szerepét, hanem férjhez ment Horvát Árpád történészhez. Tettét a történelmi események magyarázzák: Petőfi Sándor özvegyként olyan üldöztetésnek tette ki magát, hogy nem maradhatott magányosan egy csecsemővel.

Jókai Mór mérlegre tette Szendrey Júlia életét: két boldog esztendő jutott neki. Egyedül ő tudta boldoggá tenni Petőfi Sándort. Ez elég volt egész életére.

A kiállításnak helyet adó helyiség falán érdekes idézetek olvashatók Szendrey Júlia naplójából. Elgondolkodtató sorokkal találkozhat a látogató; az egyik részletben Júlia például egészségi állapotára panaszkodik, és hozzátesszi, hogy erkölcsileg megnevesíti a szüvedés.

A gazdag tartalmú tárlaton több olyan tárgy látható, amelyet először tártak a közönség elé. Petőfi Sándor képét a debreceni múzeum adta kölcsön erre az alkalomra, és a Magyar Nemzeti Múzeum, valamint az Országos Széchényi

Könyvtár is kölcsönzéssel járult hozzá a kiállítás gazdagításához. Érdekes a 19. századi zongora és a csaknem bizonyosan Szendrey Juliát lánykorában ábrázoló festmény.

Petőfi és Júlia pesti lakásainak berendezése polgári jólétet tükröz. Nyolcdarabos, pamlagból, karosszékből és támlás székekből álló, kék-fehér mintás gyapjúszövetű biedermeier szalongoarnitúra, a hálószobában két fényezett ággyaneművel, fényezett ruhásszekrények, almárium. Nem hiányzott a porcelán étkezés sem. Szendrey Ignác, a keménynek mondott jómódú apa áldását ugyan megtagadta a fiatal házasoktól, de anyagilag gondoskodott róluk.

A tárgyi emlékek között a legérdekesebbek közé tartozik az Andersen-mesék tiszteletére, piros borítású kötete Szendrey Júlia magyar fordításában. A lelkes fordító egy példányt elküldött a nagy dán mesemondónak is. Ugyanebben a tárlóban látható a Szendrey Júlia költeményeit és naplóját tartalmazó kötet is (Bihari Mór rendezte sajtó alá). Leghíresebb verse, a Három rózsabimbó kétségtelen tehetségről árulkodik; a költemény a három gyermekéről szól. Egyébként versei nem emel-

kednek felül a kor lírájának átlagos színvonalán.

Júlia varróasztalkája a múzeum állandó kiállításáról való, és az övé lehetett a hatalmas rojtos kendő is. A Petőfi Mezőberényben című festményt Júlia a szobája falán tartotta; könyvespolcain Petőfi- és George Sand-kötetek sorakoztak. Nem szokott kiállításokon szerepelni, most azonban látható a Júlia által férjének készített hálósapka. (Abban a korszakban a hálósapka viselése általános volt.)

A kiállítás soron követi azokat az utakat, amelyeken Szendrey Júlia kereste a férjét. Nem hitte el, hogy meghalt – mint ahogyan a nemzet sem. Törökországba akart menni, hogy a Bem József vezetésével oda menekült magyar katonák között érdeklődhessen Petőfi után, azonban nem kapott útlevelet. Haynau közölte vele, hogy csak akkor utazhat Törökországba, ha figyelemmel kíséri az emigráció minden lépését, és jelentést tesz róla. Ezt azonban Júlia, a törekeny nő visszautasította.

Bejárta Erdélyt, a csatateret. Beszélt a csaták szemtanúival, és talált is két embert, akik látták a halott Petőfi Sándort. Az egyik a gyógyszerész volt, aki a lovát adta volna neki, hogy el tudjon menekülni, de a költő visszautasította az ajánlatot. „Potomság” – mondta, és indult meghalni. A másik szemtanú az osztrák parancsnok: Heyde egy Petőfihez hasonló halott katonát látott, körülötte szétszórta papírok... A szerencsétlen Szendrey Júlia járta a csatateret, kereste a szemtanúkat, végül meggyőződött férje haláláról; ezt írásba is adta. Ezután esküdött meg Horváth Árpád egyetemi tanárral. Két fiuk született. Horvát Ádám így beszélt édesanyjáról: „Toll és főzőkanál volt a kezében.”

■ BERÉNYI SZUSZANNA ÁGNES

A múzeum címe: Budapest V., Károlyi Mihály utca 16. Nyitva tartás: 10-től 18 óráig, hétfőn zárva. A kiállítás december 30-ig tekinthető meg.

Csodatálok „mozaikból”

► A Képcsarnok Kft. Mednyánszky Termében Bukrán Edit keramikusművész legújabb munkáiból nyílt kiállítás. A november 25-én tartott megnyitón a méteres padlóvázától a csónaktálok át a kicsi ékszerdobozokig mindent megcsodálhattott és megtagogathatott az érdeklődő, hiszen az alkotások megvásárolhatók. A kis darabokból, golyócskákból, hurkákból összeállított tálok egyedi technikával készültek; elragadó formavilágukat az is megjegyzi, aki csak egyszer látott Bukrán-kerámiát.

Bukrán Edit a Magyar Iparművészeti Főiskolán szerzett diplomát 1980-ban, és azóta saját műtermében alkot. Pályakezde óta foglalkozik épületkerámiával. Jó néhány szálloda, étterem, lakóház falát és homlokzatát díszíti egy-egy munkája,

összetartani a tálakat. Ami viszont létrejön, az nehezen feledhető: mintha apró színes mozaikokból állna az alkotás. Bukrán Edit nem titkolt szándéka az archaizálás. Míg a korong feltalálása előtt hurkákból építették fel az edényt, majd elsimították, és eltüntették ennek nyomait, addig ő arra törekszik, hogy kiemelje a kézművesség jeleit.

Egyik méltatója így ír erről a technikáról: „A keskeny vajatokban megülő máz kirajzolja a kavicszerű formákat, amelyek évezredek alakító munkáját idézik. Ezt a hatást erősíti a féldrágakövekre emlékeztető erezet, olykor szemcsés máz. Bukrán végül megfajeli a jól kitalált egyszerűséget a nemesen csillogó arany- és platinafelületekkel, így mintegy új dimenziót ad az edények archaikus szépségének anélkül, hogy belesétálna az archaizálásban rejlő csapdába.”

Az evangélikus művész újabban azzal kísérletezik, hogy két olyan anyagot hozzon össze, amely eddig köszönő

A SZERZŐ FELVÉTELE

illetve számtalan hazai és külföldi díj dícséri műveit. (Például a Kairóban megrendezett nemzetközi kerámia kiállításán az egyiptomi művelődési miniszterium különdíját kapta.) Díszkerámiát magyar és külföldi galériák mutatják be.

Körülbelül nyolc éve kezdett kísérletezni azzal, hogy puha agyagdarabkákból, kis golyókból, hurkákból, csigákból mindenféle kötőanyag nélkül „épít” edényeket. Az égetés során összeszikkad az agyag, és a többszörös mázréteg is segít

viszonyban sem volt egymással: hatalmas agyagtálok közébe üvegmozaikot olvaszt. Az eredmény meglepő, szokatlan és vitathatatlanul szép.

■ JÁNOSI VALI

A kiállítás helyszíne a Képcsarnok Kft. Mednyánszky Terme (Budapest V., Károlyi krt. 26.); a tárlat december 23-áig tekinthető meg. Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 10-től 18 óráig, szombaton 10-től 14 óráig.

Kézdivásárhelyi művészek kiállítása a Vármegye Galériában

Az Erdély Művészetéért Alapítvány támogatásával időnként a havasok távoli – de szívünkhöz mégis oly közeli – világa költözik a budapesti Belváros egyik csendes kis utcájában lévő kiállítóterembe, hogy hajszás mindennapjainkba néhány szép órát lopjon.

Ezúttal Kosztándi B. Katalin és férje, Kosztándi Jenő – mindketten festőművészek – munkái láthatók. A művész a természet valóságos világát, utánozhatatlan szépségét tárja elénk festői vásznanon – talán üzenetként is. „Ez a világom – az életem – a munkám” – így mutatkozott be a kiállítás megnyitóján, miután elhangzott Kulcsár Editnek, a múzeum vezetőjének szép köszöntője és Banner Zoltán művészettörténésznek, az erdélyi lélek, az erdélyi művészet oly közeli ismerőjének megnyitója. De ezt a valamást vállalja férje, művésztársa is, akinek festményei annyi színben, oly sok megragadó formában – néha nagyon is elgondolkodtató módon – örökítik meg a minket körülvevő környezetet, tárgyakat, legyen az otthonunk, kertünk szépsége vagy éppen magánya. Jellemző, hogy mindkettőjük műveit áthatja a hit.

Kosztándi B. Katalin a népi varrottások, öltések eredeti motívumvilágát tanította nyugdíjazásig a sepsiszentgyörgyi Népművészeti Iskola kézzel készített művészeti körben, s ezeket a csodálatos, feledésbe menő motívumokat örökölte meg nem egy nagy festményén is. Mindketten elvégezték a kolozsvári Ion And-

reescu Képzőművészeti Főiskolát. Kosztándi Jenő a Romániai Képzőművészek Szövetsége Országos Tanácsának tagja, szervezője a Kézdivásárhelyi Elméleti Líceum keretében létrehozott képzőművészeti tagozatnak. Mindketten állandó kiállítók a határokon túl is.

Saját művészi munkájuk mellett lételemük az értékek, a természeti szépségek átmentése a jövőbe, a következő nemzedék számára – legyen az a természet alkotása vagy az emberi kéz által létrehozott népi motívum. A művész házaspár lélekben, művészetében hűség maradt szülőföldjéhez. A kiállítás megnyitóján az általuk, hiteles művésztársaikkal teremtett békés hangulathoz jól illeszkedett, a kiállított műalkotások szépségét még közelebb hozta a látogatókhoz Ferenc Éva lélektől lélekig ható, magyarságot összetartó erdélyi dalaival – írhatnám: imájával...

A kiállítás szép óráit sajnos megkeserítette a fájdalom. Az Erdély Művészetéért Alapítvány elnökét, a 71 éves korában elhunyt Demeter Dénes közírót a kiállítás megnyitása előtt helyezték örök nyugalomra a Fiumei úti Nemzeti Sírkertben. A kiállításra megjelentek néhány néma perccel, főhajtással emlékeztek meg róla.

■ SCHELKEN PÁLMA

A kiállítás keddtől péntekig 10 és 18 óra között tekinthető meg a Budapest V. kerület, Vármegye u. 11. alatti Vármegye Galériában. Nyitva december 23-ig.

Esztendőforduláskor

Esztendőforduláskor a jó üzletember átvizsgálja könyveit, pontos mérleget készít: vajon a lefolyt üzleti év milyen anyagi eredménnyel zárult? Összeveti a bevételt a kiadással, és megállapítja a hasznot – vagy a ráfizetést. Ha kevésnek tartja a gyümölcsöt, melyet egész évi munkája után ki tud mutatni, vagy ha megcsalta minden számítása, akkor keresni kezdi a hibát, az okot, amely miatt esztendőforduláskor nem várt rossz vagy éppen passzív egyenleget nyer.

Esztendőforduláskor a keresztény ember is számadásra szólítja önmagát, vagy inkább meghallja az Isten számadásra szólító szavát, és mérleget készít a távozó évben lefolyt életszakasza eredményéről. Összeveti nyereségeit és veszteségeit, és ezen összevetésből próbálja megállapítani, mennyivel gazdagodott, vagy mennyivel lett szegényebb. Ha az eredmény veszteségről számol be, számba veszi mulasztásait, kutatja, hogy számításába hol csúszott be hiba, és megpróbálja megismerni gyarlóságait, melyek miatt esztendőforduláskor nem gazdagodásról, hanem szegényedésről számol be élete egyenlege.

És az ember – kereskedő és keresztény –, ha megtalálta a hibát, esztendőforduláskor komoly fogadást tesz, hogy ezt a hibát kiköszörülni, jóvátenni igyekszik saját anyagi, illetőleg lelki gazdagodása érdekében. Csak a balga vonogatja vállát, és lép a régi, rossznak tapasztalt, de tapasztalt útra újra esztendőforduláskor.

Az egyházi esztendő fordulása első sorban az egyházat kötelezi számadásra, mérlegkészítésre.

Lejárt egy év, egy gazdagodásra, fejlődésre, építésre annyi drága alkalmat Isten kegyelméből ingyen felkínáló időszak. Egy munkálkodásra, tevékenységre, gyűjtésre, gyarapodásra szolgáló esztendő.

tendő. És most görnyedt háttal hajlunk az egyház számadó könyvei fölé. Végignézzük a nyereségeket, végig a veszteségeket, és szorongva lessük, hogy a végeredmény aktív-e, passzív-e. Még nem tudjuk. Mi csak a számoszlopok összeadására vagyunk hivatva. A nagy kívánságot a fogja elvégezni, akit az egyházi esztendő Ura nagy revizorként minden adventben elküld hozzánk. Lesz-e maradék? Lesz-e haszon?

Hordtunk-e új téglákat össze ahhoz az épülethez, amely Isten országának minden polgárát befogadni lesz hivatva? Ha igen, vajon erőnköz méltó munkát végeztünk-e? Ha nem, hát hol ejtettünk hibát? Hol a mulasztás, mi a tévedés? Építettünk-e? Ha igen, Krisztus volt-e az irányítónk? Nem kell-e mindent lerontanunk és újrakezdenünk? Ha nem építettünk, hát mire használtuk fel azt a tőkét, amelyet a nagy Építető erre a célra rendelkezésünkre bocsátott? Az elhívott vezetők és a megbízott munkások helyükön álltak-e? Ha igen, fejtettek-e ki elegendő erélyt, mutattak-e kellő munkakészséget az Isten épületének tető alá való előkészítésében? Ha nem, mivel töltötték a drága alkalmi időt?

A számadás kérdései ezek. Meggörnyedve hajlunk az egyház számadó könyve fölé, és szívszorongva várjuk a végeredményt. A számoszlopok összeadva, csak az eredménymegállapítás van még hátra.

Jöjj, Jézusunk, Revizorunk, te állapítsd meg az egyház elmúlt esztendőjének mérlegét.

Nyereség-e, veszteség-e?...

■ RMG

1. évfolyam, 1933. december 3., advent 1. vasárnapja

Adventi kívánság

Valahányszor ezen a földön két ember megszereti egymást, mindig fellebben bennük a kívánság: minél jobban megismerni egymást. Ez a kívánság keresi az alkalom ablakait, ahonnan minél messzebbre lehet látni a másik életébe. Boldog találkozások, szép együttlétek így hoznak közelebb két embert a megismerés és a szeretet szép otthonába.

Az adventi emberben is ilyen elemi erővel él a megismerés kívánsága a Krisztus-közellét áldott alkalmain.

Az adventi kívánság először is úgy áll előttünk, mint a megismerés vágya. – Minden hívó emberben előbb-utóbb kiverül ez a vágy: megtudni azt, hogy kicsoda Krisztus. Maga a Krisztus-követés sem más, mint boldog végigjárása annak az útnak, amelyen ő végigment. Maga az advent sem más, mint újra elolvasni, végighallgatni a szavait, és végignézni szeretetének mindenkihez lehajló és mindenkit megajándékozó karácsonyi mozdulatait.

Jézus egyszer megkérdezte egy vak embertől: „Mi a kívánságod?” A vak így felelt: „Látni szeretnék!” És amikor Jézus meggyógyította őt, hálásan, könnyes szemekkel Jézusra nézett. – Az adventi kívánság mindig így kezdődik, hogy valaki a megismerés szemével Jézus szemébe szeretne nézni. Az ő arcába, az ő útjára, az ő tiszta életébe szeretne igazán belezánni.

Az adventi kívánság azután úgy folytatódik, mint a megismerés valósága. – Krisztus nem rejtőzködik el sohasem az őt kereső adventi ember elől titkok rejtelmeibe, babonák sűrűjébe, templomok szertartásai közé. Amikor valaki keresni kezdi, már testvérként ott találja maga mellett. A szavai megszólalnak csendesen és egyszerűen. A szeretete világitani kezd, és biztat bennünket, mint a szereteteink mosolya. Őt meg lehet ismerni. A valóság világában jár. Szereteten és szolgálatban, jóságban és irgalomban, emberek szívében és szemében sokszor felvillan az arca. Az ő megismerése valóság.

Az adventi kívánság úgy végződik, hogy végül is a megismerés visszhangja lesz belőle. Helyesebben belőlem!

A meggyógyított vakról meg van írva, hogy amikor visszakapta látását, visszament az emberek közé, és vitte mindenkinek az egészsége, az öröme, a boldogsága tiszta mosolyát.

Az adventi ember visszhang a világban. Hangja és bizonyossága, boldog hordozója a tiszta találkozásnak, a békés és örök krisztusi karácsonynak.

■ (F.)

27. évfolyam, 1962. december 16., advent 3. vasárnapja

Hetven év a

VÁLOGATÁS AZ EVANGÉLIKUS ÉLET HÉT ÉVTŐL

Advent – karácsonyvárás

Budapest külvárosi nyomortanyáit járva így adventi napokban olyan sokszor mondom el magamban ezt a két szót. Vajon mi várjuk a karácsonyt? Készülünk-e karácsonyra? És ha igen, mire várunk, hogyan készülünk?

Azt mondjuk, karácsony a szeretet ünnepe, azért lázasan dolgozunk, gyűjtünk, kérünk, írjuk össze, kinek mire van szüksége, latolgatjuk, kinek mit tudunk adni – és azt gondoljuk, karácsonyra készülünk. Angyalföldön és a többi külvárosi nyomortanyán soha nem olyan nehéz tanítványainkat meglátogatni, mint ilyenkor, adventi napok idején. Milyen nehéz megállni hideg, fűtetlen szobákban, hallgatni a sok keserű szót, látni a sokszor el nem mondott panaszt, nyomorúságot, és milyen nehéz ilyenkor karácsonyi örömről beszélni. Úgy érzem sokszor, éhező, beteg, szomorú szemű gyermek édesanyjának nem tudok Isten szeretetéről beszélni, nem tudom azt mondani: úgy szeretted... téged is, neked is. Sokszor úgy érzem, előbb kenyeret, tüzelőt, meleg ruhát, orvosságot kell adnom. Pedig mennyire nincsen igazam. Ilyenkor egy elemi iskolás kisfiú jut eszembe.

Mielőtt róla beszélnék, el kell mondanom, hogy Budapesten minden kültelki iskolában tartunk karácsonyfaünnepet. Aki egyszer egy ilyen kis ünnepre eljött, nem felejt el. Mennyi ragyogó szem, kipirult, boldog gyermekarc! Milyen gyönyörű a karácsonyfa – utólag mindig

megállapítjuk, hogy ilyen szép, mint az idén, még soha nem volt – s a fa alatt a fehér papírba szépen becsomagolt „nagy csomag”, amit nem szabad, csak otthon kibontani, s ami addig a legszebb, amíg ki nem bontottuk. Olyan nagy a boldogság, hogy még a legkedvesebb karácsonyi énekünket is alig tudjuk elénekelni. S a sok kipirult arcú, boldog gyermek mellett a könnyes szemű édesanyák, fáradt arcú édesapák, akik mintha mind elfeledtek volna egy kis időre a mindennapi gondról, és mintha ők is az örömezzene hallanák. És mégis, nem ezekre gondolok. Egy rongyos ruhájú kisfiúnak ijedt, szegyenkező tekintetét látom, aki most már felnőtt, „nagy” fiú, kárpitóinas; akiről az édesanyja nemrég, mikor beszéltem vele, azt mondta, jó fiú, igaz, még csak inas, nem keres, de ha valami kis pénzt kap, azt hazaadja.

Mondjuk, hogy Nagy Gézának hívják. A Kén utcai elemi iskolába járt, és azt mondták róla, hogy a legrosszabb fiú az iskolában. Mindenki így mondta, még a társai is. Hittanórára nem jött. Az édesanyja, mikor egyszer óra után meglátogattam, szomorúan mondta, hogy nem bír a fiával. Most is úgy tudta, hittanórán van. De – ígérte – a jövő órára maga hozza el. Így is történt.

Sovány, tizenkét éves fiú, a szája körül keserű, dacos vonás, a hangja felcsattan, ha felel a kérdésemre; hiszen vele nem

szoktak szépen beszélni. De ettől kezdve eljár az órára. Lassan melegszik; szegényli magát; óh, nem azért, ami eddig volt, hanem azért, hogy itt van. Azután advent lesz, és mi kezdünk karácsonyi énekeket tanulni, karácsonyt várni. Egyszerre kezd figyelni, érdeklődni. Most már sohasem hiányzik. Azután ez az idő is elmúlik, és itt van az utolsó óra karácsony előtt. Akkor, persze, szó esik a karácsonyfaáról is. Az idén is lesz? – kérdezi egyszerre mindenki (először tanítottam abban az iskolában). Hogyne, persze... alig győzők felelni.

S amikor a karácsonyfaünnep délelőttjén megérkezem az iskolához, az iskola kerítése mellett félve, elbújva ott vár Nagy Géza. A kezében piszkos, gyűrött újságpapírba csomagolva, vigyázva tartogat valamit. S amikor meglát, rohan felém, nyújtja a csomagot, alig tud megállni, úgy mondja: „A tisztelendő néniem hoztam, a karácsonyfaára csináltam.” Kibontom a csomagot. Hosszú, fehér selyempapírból és szalmaszálból fűzött rózsalánc van benne. Maga fűzte. Alig tudom megköszönni.

Ilyenkor, karácsony táján olyan sokszor kell erre gondolnom. Tőlünk, embe-
regly látszik – a legnagyobb karácsonyi ajándékot mégis ő kapta.

■ PORKOLÁB MÁRTA

6. évfolyam, 1938. december 24.

Keresztelők

A templomtól távol, Jeruzsálem peremvárosában szerények voltak már a házak. Az Újváros palotáihoz csak a zártságukkal hasonlítottak. Az utcáfrontra néző tömör falak egységét csak a telt kapuk törték meg s a kémlelőnyílások, a szegletkövek, amik mellőzhetetlen tartozékai voltak minden zsidó háznak. Kinyúltak ezek a szegletkövek, mintha a házak minden terhe rajtuk nyugodott volna. Talán így is volt valójában.

Am a zárt kapuk mögött ezek az aprócska házak is megteltek lélekkel és szépséggel, akár az új város ékes palotái. Kertje mindegyiknek volt, s ha idegen szem nem is gyönyörködött bennük, azért mégiscsak szépek voltak ezek a miniatűr kertecskék, igézetesen szépek... Megteltek a virágok illatával, ami szinte egész esztendőn át ott lebegett a kertek csendje felett.

Alacsony kőpad is állt minden kertben, pihenést kínálva a ház lakóinak.

Ilyen házikóban lakott Zakariás is, az Abia rendjéből való, szent életű zsidó pap feleségével, az álmagat tekintetű Erzsébettel. Amikor a házat megvásárolták, fiatalok voltak még. Ebben az időben a szikár termetű pap szemében a reménység mélytűző lángja lobogott állandóan.

Kettős jövőről álmodozott ekkor még Zakariás. Ha szolgálatot teljesített a templomban, ott Izrael népének gazdag holnapját színezgette fénylő szemmel, és otthon, a mélycsendű kis házban a család gazdagnak hitt holnapjára gondolt remegő szívvel.

Az áldást várta; a legnagyobbat, a magot, az élet folytatását, a gyermeket.

Gyakran ültek a kis kőpadon, és kéz a kézben hallgatták szívdobogva az esti csendben csipogó madárfiókák álmos csivitelését.

Erzsébet – szólalt meg egyik estén Zakariás –, ha fiunk születik, pap lesz belőle, nazir. És nagy, fényes, okos szeme lesz. És süt belőle majd az áhitat. Szinte

látom már. Pap lesz belőle, de nem olyan, mint az apja. Nagyobb lesz nála. Nagyobb lesz talán még a főpápnál is. Ezt az utolsó mondatot alig-alig ejtette ki, szinte csak úgy gondolta, s még a gondolatától is pirba szökött az arca a bűntudattól.

Erzsébet meg hallgatott.

Hosszú, fehér ujjaiával végigsimított Zakariás fekete haján, s ebben a féltő, szerető mezdulzatban benne volt az igen és az ámen.

Több szó nem is esett köztük ezen az estén. Éreztek a csend roppant erejét, ami átölelte őket. Távolabbi csobogott a Kedron patakának sötét fodru vize, s a gyöngyhábok hátukra vették a két tiszta lelkű ember álmát, s tovaftottak véle az éjszakában. Szellő csokolódzott még az estében, s az olajfák hallgatag hegyéről az érett bogycók illata áradt.

Fenn, a titokzatos égen ragyogtak a csillagok.

Zakariás ezeket nézte.

Erzsébet – szólalt meg később –, nézz, óh nézz az égre! Mennyi, mennyi oda-fönn a csillag. S milyen fényesek. S látod, azok is várnak valamire. A megígért csillagra, a nagyra, a szikrázó fényűre, a leg-sugárzóbbra, aminek fel kell ragyogni egyszer.

A proféták megjövendölték jöttét.

A Messiás csillaga lesz az.

Erzsébet asszony volt csak, a tudományban járatlan lélek, s nem követhette Zakariást a megsárgult fóliánsok mondanivalójának útján.

Féltette is Zakariást. Furcsa ember az ő nagy papja. Gyakran félt is tőle. S mindig akkor ébredt fel szívében a félelem, amikor elnyílt a pap két nagy, fekete szeme, és sóvár vágy gyulladt ki bennük.

Idegen világ követte... gondolta ilyenkor.

Néha, de igen nagy alázattal és félve is, beszélt erről a furcsa érzésről párjának.

S Zakariás ilyenkor mindig hallgatott. Nem hazudtolta meg Erzsébetet, mert maga is érzett ilyesfélét. Ez az érzés fog-

ta el az utolsó páskaünnepen is. Szolgálatot teljesített éppen: állt a kőoltár előtt, és szította a tüzet. Rőten lobogott a láng, és Zakariás hintegette rá időnként az il-
latot lehelő tömjént.

Mások készítették elő áldozásra a kosokat, galambokat, gerlicéket, ő csak a lángok életére ügyelt. Éppen új tömjént szórt a tüzek fölé, amikor megállt oltára előtt egy ismeretlen zarándok. Rebesgették róla, hogy ifjúkora óta a Sínai-hegy lakója, megigéztette a komor és kopár szikláknak, s hogy Isten hegyének a szerelmese.

S már szólt is a jövevény. Suttogva beszélt.

Úgy, gerjeszd a lángot, ó pap, az én áldozatom fényes fészket. Szálljon a füstje felfelé, felfelé... felfelé... Ez az utolsó áldozatom, aztán elmegyek... De ő már jön... S ha megérkezik, felkél Izrael hajnalcsillaga.

Mert eljön... eljön a szegények támasza, akiről a proféta énekel, és hívják nevét csodálatosnak, erős Istennek, tanácsosnak, békesség fejedelmének... Ó, Atyám, látni akarom őt, a meghallgatott imádságot, az eljövendőt.

Zakariás szinte belebetegedett a forró és különös igézetű hang lázába. Roszszullét környékezte. Feje zúgott, szédült, s hang nem jött ki a torkán.

S lobogott az áldozati tűz.

S füstje ujjongva, egyenesen szállt fele.

Zakariás az esszénust figyelte, aki térdelt már az oltár előtt. És porba hajtott fővel imát mormogott.

A főpap alakja tűnt fel ekkor. Oda-szólt Zakariásnak: fiam, hibát ne ejts.

Zakariás meg sem hallotta a kitüntető szavakat. S az áldozat hozzája sem. Az esszénus más földi hangot sem hallott már. Utolsó, maradék erejével felemelkedett, s kiaszott karját az ég felé tárta. Arcát halálos sápadtság borította. Utoljára szólt.

Atyám, látom, jön... Az imádság meghallgatott. S a te fiad hírlí majd a

Adventjeiből

ADVENTI LAPSZÁMAIBÓL

Amit Isten akar

A napi politika nem az ő gondja. Számon tartja, hogy mi történik benne, és művelőit felelőssé teszi, sőt eljön az ideje, hogy felelősségre vonja őket azért, amit tettek. De a napi politika mégsem az ő legnagyobb gondja.

Még a nemzetközi helyzet sem nyugtalanítja őt. Ura ugyan minden uralkodónak és államférfinak. Őket is az élő Isten kéri majd számon, azért, „amit testben cselekedtek, jót, avagy gonoszt”. De Isten számára van ennél még fontosabb kérdés is.

Sőt még a felekezeti harcok sem az ő ügyei. Iseri ugyanis a hamis és az igaz tanítást. Számon tartja, hogy hol szolgálják őt, és kik azok, akik „az igazságot hamissággal feltartóztatják”. De az Úr nem gyönyörködik az ő szolgáltaiban, akik a szószékről dorongokkal támadnak egymásra.

Mi hát Isten legnagyobb gondja? Az, hogy hol töltöd az örökkévalóságot! Nem az, hogy általában és tudományos alapon üdvözül-e az ember, vagy elkárhozik, hanem az, hogy te, aki olvasod e sorokat, hol töltöd te az örök életet!

Isten azonban nemcsak törődik ezzel a kérdéssel, hanem határozott programja van hozzá. Azt akarja, hogy „minden ember üdvözüljön”. De nem csak akarja ezt. Mert amit ő akar, azért dolgozik is. Amióta a világ világ, Isten tulajdonképpen azért munkálkodik, hogy senki,

még ennek a cikknek az olvasói se kárhozzanak el, hanem üdvözüljenek...

Mit tett érte? Megbizonyította, hogy egyedül ő az erős és igaz Isten, hogy higgyünk végre benne, és bízzuk rá életünket. Aki nem vak vagy süket, az megláthatja és megértheti. Ezer és ezer évvel ezelőtt adott egy-néhány hihetetlen ígéretet. Megígérte azt, hogy Messiás születik, és szűztől fog születni. Bejelentette a próféta által azt, hogy ez a Messiás szenvedni fog, és meghal a mi bűneinkért. De tudtul adta azt is, hogy ez a Megváltó megdicsőítetik az Istentől.

És mi történt? Jézus Krisztus „fogantatott Szentlélektől és született Szűz Máriától”. Ha jól megértjük ezt, azt jelenti, hogy igaz Isten a mi Urunk. De lett folytatása is. „Kínzott Pontius Pilátus alatt, megfeszítettet és meghalt.” Nagyön igaza lett megint az Úrnak. Végül pedig megdicsőített: „...felment a mennyekbe, ott ül Istennek, a mindenható Atyának jobbán, ahonnan eljő ítélni élőket és holtakat.” – Ne vegyük mi ezeket olyan nagyon természetesnek és mindennapinak. Hihetetlen, felmérhetetlen és elfogadhatatlan ígéretet teljesedtek be ezekben a tényekben. Azért történt ez, hogy lásd meg: Isten az Isten, és higgy benne.

Igaz, hogy ezt megláthatja és megértheti mindenki: a filozófus is, meg a

tudós is, meg a tanulatlan is. De honnan vegyük a hitet hozzá? Isten adja ezt is, mert azt akarja, hogy „minden ember eljusson az igazság megismerésére”. De mi az igazság? A tegnapi, a ma vagy a holnap igazsága? Plátóé vagy Bergsoné? – Egyik sem! Hanem az, hogy Isten előtt csak az igaz ember állhat meg. Lélegzet-elállító és rémületes igazság ez! Hol van az igaz ember? Melyikünk áll meg Isten előtt úgy, hogy „üdvözíts hát engem, Uram, mert érdemem van rá”? Nekünk csak arra van érdemünk, hogy elkárhoztasson bennünket az Isten. Mi lesz hát velünk?...

Mindennél többet mond az, hogy Isten akarja a mi üdvösségünket. Mivel mi nem tudunk igazak lenni előtte, ő ingyen adott nekünk igazságot. Krisztus fizetett értünk. És ami a mienk: bűn és halál, azt ő viselte el. Ami pedig az övé: tisztaság, hűség és örök élet, megosztotta velünk. Ez az egyetlen és megdönthetetlen igazság. Ezt akarja és ezt kínálja nekünk az Úr.

Advent van. Itt van a mi királyunk, aki azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön és az igazság ismeretére eljusson. És mit akarsz Te, kedves olvasó?

■ M. S.

6. évfolyam, 1938. december 10., advent 3. vasárnapja

Mások jobban, mi szebben

Felmérést csináltam. Persze nem nagy, országos felmérést, csak amolyan szűkebb körűt, azokról, akiket ismerek vagy életem folyamán megismertem, akiktől hallottam, olvastam, akikkel találkoztam, beszéltem. Kíváncsi voltam, miből élnek, és ebből következően hogyan élnek.

Lehetetlenség minden egyes esetről beszámolni, az sem mond eleget, ha csak a végeredményt adom meg. Leírok hát ebből is, abból is egy kis ízelítőt.

Hetenként egyszer elmegyek a húsboltba. A hentes mindig udvarias, készséges. Gyorsan, a gyakorlott szakember biztonságával vág, mér és adja a számlát. Minden alkalommal becsap. 1 Ft-tal, 4 Ft-tal, a gyors mérlegre dobással, valami mócsing utólagos rádobásával.

Nézem ezt az embert. Miből él? Szüksége van ezekre az apró, de mégis lopásokra? S hogyan él, ha a szeme sem rebben meg, amikor becsapja embertársait, és mosolyogva a szemébe néz a becsapottnak? Becsap másokat is? A feleségét, a szüleit, a barátait, a gyermekeit? Kit hússal, kit pénzzel, kit lopással, kit takarítással?

Munkatársam. Jó megjelenésű fiatalember. Sötét szemüveget hord. Öltönye kifogástalan, minden nap váltja az ingét. Van családja, autója, tévéje, öröklakása. Ha szól, kijelent, bírál, kritikát mond. Dolgozni nagy ritkán szokott. Hosszan telefonál, találkákát beszél meg, magánügyeket intéz. Vasárnaponként a Balatonra jár, télen síel a Mátrában. 35 éves. Miből él? Miből telik ruhára, kocsira, randevúra, Mátrára, a Balatonra? És hogyan él? Mikor van a családjával, mikor mesél a gyermekeinek, mikor segít a feleségének, mit gondol, vagy gondol-e arra, hogy becsapja vállalatát, hazáját és önmagát, nem is szólva dolgozó társairól? Miért, milyen munkáért veszi fel a fizetést? Azt a fizetést, amiért mások dolgoztak. Kiveszi-e édesanyja kezéből a vizes- vagy a szemetesvödört, vagy engedi, hogy ő vigye? Sötét szemüvege mögött meglátja-e azt az öregot, aki fakult szatyrában visz valamit haza? Vagy azt hiszi, hogy ő örökre ilyen fiatal marad, ilyen semmibeelő, semmittevő?

Özvegyasszony. Férje korán meghalt. Nyugdíja kevés. Abból nevelte fel három gyermekét. Mellette köt, takarítást vállal. Az otthona tiszta, rendes. Miből él? Ebből a kevésből. Nem panaszkodik, nincsenek különleges vágyai, se pénze külföldi útra, se luxusruhára, se luxuscipő-

re. És mégis elégedett. Hogyan él? Mint a fejedelmek. Bőkezűen ajándékozik. Ha segíteni kell, mindig ott terem. Mindig ott van, ahol szükség van rá. Jótékony angyalnak hívják. Így mindenki ráismer, mert sokszor még az sem tudja a nevét, akin segít.

Fodrásznő. Haját nyitva, vállra hullatva hordja. Mini selyemköpenyt visel, a szemhéja tengerzöld. Ha idegen lép az üzletbe, rá se hederít. Törzsvendégei vannak, csak azokkal foglalkozik. Ha szólnak hozzá, fölényes, és értésre adja, hogy nem válaszol akárkinek. Nem köszön se a belépőnek, se a távozonak. Este egy fiatalember jön érte pontosan egy órával a munkaidő befejezése előtt. Akkor átöltözik, már senkit sem „fogad”, tiszta selyem ruhát, hosszú bőrcsizmát húz, és fél órával előbb távozik a munkahelyéről. Senki nem szól érte. Miből telik neki ezekre a drága holmikra, honnan meríti a bátorságot, hogy a hivatalosan előírt munkaidőt megrövidítse, és mit gondol, vagy egyáltalában gondol-e valamire, amikor az ősz hajú kis Kovácsné egyszer egy évben bejön az üzletbe, hogy megcsináltassa a haját, mert férjhez megy a kislánya, vagy éppen házassági évforduló van? – Hogyan él ez a fodrásznő? Észreveszi-e néha, hogy rajta kívül mások is vannak a világon? Gondolt-e már arra, hogy egy perc, és minden megváltozhat? Egyszerre nincs autó, ékszer, szép fiú, szép ruha, de itt a betegség, a nélkülözés, a lemondás. Észrevette-e már, hogy főnökét az asztmás rohamai már-már a sír szélére taszítják, vagy mindig csak önmagára gondol? Mi lenne, ha egyszer-egyszer kivénné kezéből a söprűt, az olajoskannát, és kispertné az üzletet, befűtené?

Hogy én miből élek? Szeretetből. Adok és kapok. Láncolok vele. Még jóformán át sem vettem, és máris továbbadom. És közben meggazdagszom. Sokszor egy perc töredéke alatt. Van munkahelyem, ahol keményen, becsülettel dolgozom. De az, amiből élek, az mégis ez a „szeretet-dolog”. Ez éltet. Van úgy, hogy ráfizetek, mert gyanútlan és hiszékeny vagyok. Mindig előlegezek: bizalmat, megértést, szeretetet. De nem zavar, ha becsapnak. A következő alkalommal mástól a dupla mennyiséget kapom. Tiszta dolog ez a szeretet-üzlet. Nem kell bujkálnom, pénzt dugdosnom, nyugodt a lelkiismeretem. Szeretetjövendelemből a jómódúak közé tartozom.

Hogyan élek? Szépen. A szeretet adásvétele széppé teszi napjaimat. Anyagi gondjaimat elfelejteti velem. Számolatlanul adok, és nekem is marad, sőt tartatlakolhatok. Van, aki bolondnak tart, s jóindulattal mosolyog rajtam. Hogyan lehet így élni? – Kérdi. – Szépen – válaszolom. Mások jobban, mi szebben, ahogy egy nem régen elhunyt ismerősöm mondta, aki harminc éve egyedül élt egy kis földszintes szobában, tolócsiban, lábak nélkül.

■ GYARMATHY IRÉN

39. évfolyam, 1974. december 8., advent 2. vasárnapja

Ő születése

jöttét. Ó, áldott Gyermekek! Áldassék az Úr szent neve.

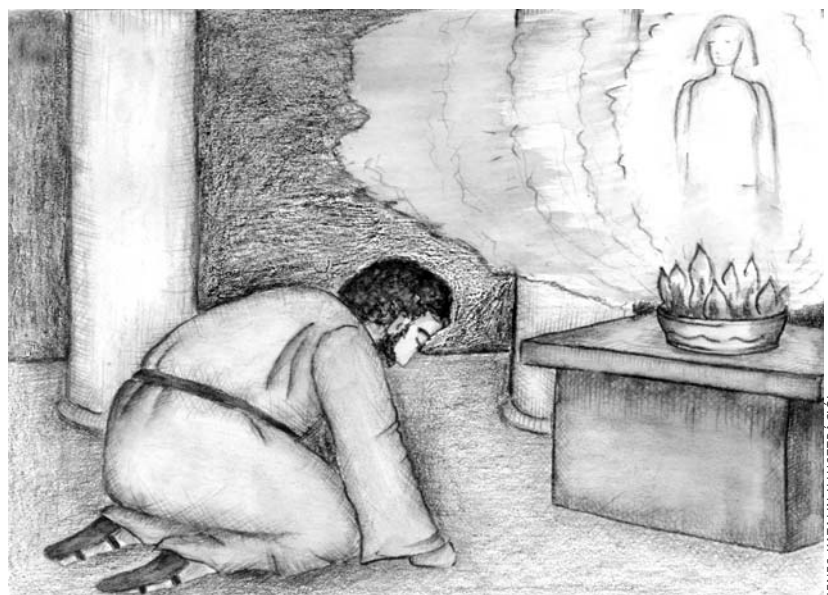
Ez volt az utolsó szava. Szeme megüvegesedett, karja lecsüggedt. Eldőlt a porba. Hörgött is már. Keskeny ajka szélén pedig kicsurrant a véres nyál.

Két templomszolga lépett mellé: késsőn érkeztek.

Erzsébet aludt már, mire hazaérkezett. Jó lett volna ugyan valakivel beszélni még a furcsa dologról, de az alvót nem akarta már felkelteni.

Másnap pedig – életében először – lélektelenül élesztette a szent oltár tüzét.

A lángba bámult. Az oltár lángjába, ami most pillanatok alatt felfényesedett.

Meghalt – szólt egyszerűen az egyik. Hordágyat hoztak, s elvitték.

Zakariás szemében csillogott a könny. Az oltár elé pergett alá a megszentelt földre.

Ezen az esten alig ért haza. Nem vitték a lábai. Egészen megzavarodott. Mit beszélt ez az örült idegen? Az ő fia hírlí majd jöttét annak, akire egész Izrael vár? Mentében, a kis mezőnél meg is tántorodott. Mintha részegítő italt ivott volna. És sírt keservesen.

Nincs is magja Zakariásnak – a halott hazudott. Amikor ezt a fájó mondatot az ég felé dobta, régen mögötte volt már az ifjúság. S Erzsébet haját is belepte már a dér. Kisírt, kiégett szemű asszonnyal s reményét veszített férfival játszott a torz szó.

Jaj, a Mózes atya csipkebokra... ez jutott eszébe, ahogyan emlélte az izzó fehérre váló fényességet. A csodát, mert azzá lett az oltár... csipkebokorrá... amiben megjelent régen az Úr!

Alak formálódott ki a fényben... láthatóvá lett... s Zakariás arca elé kapta két öreg kezét... Az Isten angyala... sutogta, láttam... S nem mert még egyszer a lángokba nézni.

S beszéd is hangzott a fényből: „Ne félj, Zakariás, mert meghallgattattam a te imádságod, és a te feleséged, Erzsébet, fiat szül néked, és nevezd az ő nevét Jánosnak... És leszen tenéked örömdre és vigasságra, és sokan fognak örvenedezni az ő születésén.”

„És betelik szent Lélekkel, és Izrael fiai közül sokakat megtérít.”

Nem igaz, nem igaz, sírt fel kínzottan Zakariás, nincs és nem is lehet már fiam. Erzsébet is vén, s én is idős vagyok.

Nem tudok hinni már; ő jelet... jelet! Gábrriel, az Úr hírnöke hosszan nézett az eltakart arcú Zakariásra.

Jelet?... Azt kértél?...

„Imé, megnémsz, és nem szólhatsz mind ama napig, amilyen ezek meglesznek, mivelhogy nem hittél az én beszédemnek, amelyek beteljesednek az ő idejűkben.”

Se pillanattól fogva néma lett Zakariás. Kilenc hónapig tartott Zakariás némasága. S mikor a rendelt idő letelt, muzsikálni kezdett körülötte a világ.

A kicsiny kőpad, amin oly sokszor álmodoztak együtt, énekelt. S a megvénült rózsatövek is énekelték. S a Kedron patak gyöngyvíze is dalokat hordott a hátán. S a szellő is muzsikált. S az olajfák hegyéről lombok boldog sutogásával szaladt kicsi házuk felé az ujjongó öröm...

S énekelt Erzsébet lelke is. Az este megtelt a dallamával. És szóltalt is. Ujjongó hangon, mint régen, nagyon régen. Azt kérte az ő különös életű nagy papjától: mi légyen a gyermek neve?

Énekelt Zakariás lelke is. Egy táblát kért, s míg írt, Gábrriel arkangyal képe lebegett előtte. Szemébe nézett most a ropant látomásnak, s szántotta a nehéz, vastag betűket a táblára.

„János.” S amint leírta e drága nevet, megoldódott a nyelve. S hallelujázní kezdett. Egyetlen szóval, egyetlen imádsággal dicsérte az ő nagy Urát: „János... János... János...”

Régen történt mindez. Azon az estén, amikor kéz a kézben ott ültek ismét a zoltárt lehelő öreg kőpadon. Amikor annyi idő múltán ismét együtt néztek fel az égre. Fel a magasba, ahol ragyogott már az új csillag fénye.

■ JAKUS IMRE

23. évfolyam, 1958. december 14., advent 3. vasárnapja

TÜRMEZEI ERZSÉBET

Krisztusra várunk

Nem tudjuk, mi jön: titok

a holnap.

Némák a titkok. Nem

válaszolnak.

Rejtő ködükbe szemünk nem

láthat...

de elültetjük kis alfánkát,

bízva, hogy kihajt,

gyümölcsöt terem.

Titok a jövő.

Sürget a jelen.

Nem tudjuk, mi jön: titok

a holnap.

Némák a titkok. Nem

válaszolnak.

De a ma int, hogy híven

szolgáljunk,

mert tudjuk, ki jön:

Krisztusra várunk.

Ha hirtelen jön, ha

észrevétlen,

munkában leljen, ne resten,

tétlen!

Testvérek terhet vállalja

vállunk!

Mert tudjuk, ki jön:

Krisztusra várunk.

53. évfolyam,

1988. december 4.,

advent 2. vasárnapja

Szentföldi „morzsák”

Élménypark a Galileai-tó partján?

Amerikai evangéliumi keresztények hatvanmillió dolláros (tizenkétmilliárd forint) ráfordítással különleges beruházást valósítanak meg azokon a területeken, amelyeket a Megváltó lába földi életében érintett. A Szentföldi Keresztény Központ a Galileai-tó északi partján terülne el mintegy hatvanhektáros területen, magába foglalva egy „tematikus parkot” és egy látogatóközpontot azok számára, akik huzamosabb időt szeretnének tölteni a szent helyen.

A Gecsemáné-kert

A szolgáltatás lényege: lehetőséget nyújtani a híveknek arra, hogy Jézus nyomát követhessék, lélekben átélhessék a vele történeteket az eredeti helyszíneken, imádkozhassanak, és a modern kommunikációs lehetőségek segítségével mindeközben az otthoniakkal is kapcsolatba léphessenek.

A terv az izraeli kormány támogatását is élvezzi, hiszen a zsidó állam tisztában van azzal, hogy a területére látogatók mintegy fele keresztény zarándok, és ezeknek is körülbelül a felét teszik ki az evangéliumi keresztények. A látogatók számának növekedésében bízva az izraeli turisztikai miniszter bejelentette, hogy a kérdéses telket ingyen bocsátáná a vállalkozók rendelkezésére.

Látkép a Genezáreti-tóra

A létesítmény az elképzelések szerint magában foglalna egyebek mellett egy „szentírás kert”, amely egyfajta arborétumként az Újszövetségben említett valamennyi növényt bemutatná, és egyúttal elmélyedésre, imádkozásra alkalmas helyeket is kialakítanának benne. A Jordán folyó torkolatára néző Galileai-tenger Amfiteátrum kétezer fős befogadóképességével vallási események helyszínéül szolgálna. A parkban helyet kapna még a Keresztény Tapasztalás Auditórium és egy multimédia-centrum is.

Természetesen mindenhol a legmodernebb technikát alkalmaznák, és főszerep jutna a médianak is: a különféle prédikátorok, vallási vezetők élő helyszí-

ni közvetítés révén televíziós üzeneteket küldhetnének otthoni híveik számára.

Az izraeli turisztikai minisztérium szóvivője szerint a park azokra a helyszínekre összpontosítana, ahol Jézus személyesen megfordult, ezáltal a zarándokok közvetlen tapasztalatokat szerezhetnének a bibliai események színtereiről – a modern technika segítségével ráerősítve. Azt remélik, hogy a beruházáshoz szükséges jelentős összeget különböző egyházak fogják rendelkezésre bocsátani. A kormány abban bizakodik, hogy a különböző egyeztetések még az idén aláírással zárulhatnak. Annyi mindenetre kiszivárgott, hogy a potenciális közreműködők egyik kulcsfigurája az Amerikában közismert televíziós evangélista, bizonyos Pat Robertson. A tervek szerint a létesítmény felekezetszemleges kíván maradni.

Valószínűleg lenne kereslet az ilyesféle intézmény által nyújtott szolgáltatásokra, hiszen annak ellenére, hogy a tó környékén már létezik néhány templom és emlékhely, a számtalan busznyí idelátogató turista és zarándok számára nehézséget jelent feltöltődésre, nyugalomra, imádságra és pihenésre alkalmas helyet találni. (...)

Az ötlet maga egyébként nem forradalmi, hiszen az egyházak, szerzetesrendek (katolikus részről különösen a ferencesek), kolostorok már évszázadok óta szeretettel fogadják a messiás földéről erre a tájra érkező zarándokokat. Kétségtelen az is, hogy a mai ember számára még a vallási elmélyülés, tapasztalatszerzés is más módon történik, mint az a régieknél volt, és igényeiknek korszerű módon kell eleget tenni.

Am kérdéses, hogy ezeket ilyen módon a legcélszerűbb-e megtenni? Vajon egy ilyen nagy beruházás nem fogja-e bántó módon átalakítani az eddig többé-kevésbé érintetlen szent helyeket? A nagy összeget ráfordító beruházók vajon fékezni tudják-e majd profitéhségüket, megakadályozva így az üzleties szemlélet oda nem illő beszűrődését a létesítménybe? Vajon a gyermekies amerikai

szórakoztatóipari szemlélet nem változtatja-e Disneylanddé a környéket tarkabarka csilingelő csecsebecsékkel, hangszórókkal, videokivetítővel? Vajon várható-e, hogy az ellenőrző helyi és állami hatóságok a politikai és gazdasági szempontok elé tudják emelni a vallásiakat? Ezen a ponton nem lehetünk biztosak benne, hogy megnyugtató válaszokat kapunk ezekre a kérdésekre, és bennünk marad az a kellemetlen érzés, hogy a következő nemzedék talán már nem olyanok találja a Szentföldet, amilyenek annak idején Isten Fia, ma pedig – egyelőre – mi is láthatjuk.

► Forrás: a Keresztény Közéleti Akadémia (KKA) hírlevele

Fotóalbum szentföldi templomokról

„A kereszténység gyökere a Szentföldhöz kapcsolódik, amely terület többsége a mai Izrael államban található. (...) A Szentélyek Izraelben című könyv olyan album, amely izgalmas vizuális utazásra invitálja az olvasót, és tudatosan tárja fel azokat az építészeti elemeket, amelyeken a szem könnyedén átsiklik” – írja a Szentélyek Izraelben – Keresztény templomépítészeti című fotóalbum bevezetőjében dr. Farkas Attila érseki tanácsos, művészettörténész.

S valóban. Ritter Doron képein olyan szögből kerülnek a templomok az olvasó elé, hogy bárki kedvet kaphat arra, hogy azonnal nekivágjon a Szentföld személyes felfedezésének. Az album el-

kalauz a hagyomány szerint Jézus megfeszítésének és eltemetésének helyén épült Szent Sír-bazilikához, a Tábor-hegyen álló Színeváltás bazilikájához, az anglikán Szent György-székesegyházhoz vagy a Német Lutheránus Közösség felügyelete alatt álló Megváltó Krisztus-templomhoz – hogy csak néhányat említsünk a szerzők által bevalóttan szubjektíven kiválogatott szentélyek közül. A képek mellett négy nyelven olvasható kísérőszöveg: a magyar változatnak – Visontai Dávid munkájának – az angol, olasz és német fordítása is megtalálható a kiadványban.

Az alkotók arra törekedtek, hogy a ki-

A nyolc boldogság szentélye a Genezáreti-tó partján

választott épületeket sajátos fény-árnyék viszonyok között mutassák be. Ennek érdekében – saját bevallásuk szerint – egy-egy épülethez átlagosan nyolcszor látogattak el az album elkészítése során.

A több mint százhusz fotót tartalmazó könyv szép karácsonyi ajándék lehet azoknak is, akik már jártak a Szentföldön, és azoknak is, akik csak ezután látogatnak el oda.

■ B. Sz.

Ritter Doron – Visontai Dávid: Szentélyek Izraelben – Keresztény templomépítészeti. Labrador Publishing Ltd., 2005. Ára 5500 Ft. Kapható a Luther Kiadó könyvesboltjában is (1085 Budapest, Üllői út 24., tel.: 1/411-0385).

Egy zarándokút képes dokumentumai

Vencsellei István debreceni fotóművész szentföldi sorozatának képeiből nyílt kiállítás Polgár városában. A helyi római katolikus egyházközség, valamint az Ady Endre Művelődési Központ és Könyvtár összefogásával szervezett tárlatot november 29-én nyitotta meg Papp László káplán. A fotók egy 2000-ben végigjárt zarándokúton születtek. Az alkotó összesen száz képet készített, közülük hetvenkettő látható a Hajdú-Bihar megyei településen. A művész egyes felvételeken montázstechnikát is alkalmazott, néhol szurrealista eszközöket használt. A karácsonyra ráhangoló kiállítás a művelődési házban, a Barankovics tér 4-6. szám alatt tekinthető meg december 28-ig.

A kumráni barlangok

Ételek a Biblia korában

Ádám almájától az utolsó vacsoráig

Az édenkert tiltott gyümölcse valóban alma volt? Mi az a Szent Péter-hal? Mi volt a tálban, amelybe Jézus együtt nyúlt Júdással az utolsó vacsorán? Ebben a könyvben tudományos igényű, ugyanakkor könnyen olvasható áttekintést talál az olvasó a Bibliában szereplő ételekről, mindezt szép illusztrációkkal és fényképekkel kísérve. Nemcsak azt tudhatjuk meg, hogy mit ettek és ittak akkoriban, hanem azt is, hogy miből és hogyan készítették el, miként szerezték be és tárolták ételeiket. Ez a könyv új megvilágításba helyezi a bibliai ételeket, új és jelképes jelentéseket tár fel számos étkezés háttéréről.

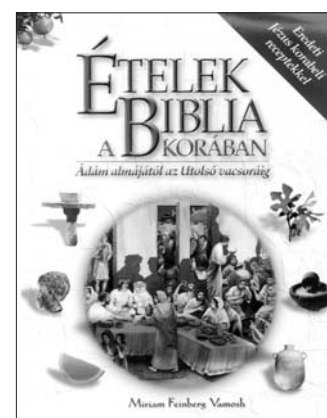
Mindezeket túl egy sor, a Biblia által ihletett, könnyen elkészíthető étel re-

ceptje is megtalálható a könyvben, melyeket mindenki bátran kipróbálhat családjá és barátai körében.

Bibliai őseink étkezési szokásainak megismerése révén új úton kerülhetünk közel a Biblia korához. E könyv segítségével felfedezhetjük, hogy a Biblia – mely lelki életünk leginspirálóbb forrása – a konyhában is ösztönző lehet.

Miriam Feinberg Vamosh: Ételek a Biblia korában – Ádám almájától az utolsó vacsoráig. Openart Kiadó, Budapest, 2005. Ára 3600 forint. Megvásárolható többek között a Luther Kiadó Üllői úti könyvesboltjában, az adventi könyvvásár keretében – december 1. és 23. között – tíz százalék kedvezménnyel. A kedvez-

ményes könyvvásárral kapcsolatos tudnivalók az Evangélikus Élet 48. számának 6-7. oldalán található.

Rorate

■ FEKETE ISTVÁN

Olyanok ilyenkor a csillagok, mint az álmos gyerek szemé. Kicsit hunyorognak, és még nem tudják: sírásra vagy nevetésre nyílnak-e, vagy aludjanak tovább. Hát, csak pislognak.

Enyhe az idő, a szél csak a kerítések mellett lézeng, ámbár elég hűvösen. Az ablakok néhol nézik már a hajnalt, néhol nem, és a csizmák nem kopognak a gyalogjárón, inkább csak cuppognak.

Néhol egy halk szó, néhol az se. Néhol csak árnyak járnak, néhol kis lámpások imbolyognak, és mutatják, hova kell lépni, ámbár hiszen sár van mindenütt.

Az ég még sötét, s a nappal ágyát csak hinni lehet a keleti égen, s ez elég. Egyéb-

templom; majdnem otthonos lett, legalábbis így érezte ezt Baka Máté az alszéből, de így érezte Hosszú Illés is – ugyanonnan –; bár, ha tudták volna, hogy most egy véleményen vannak, hát inkább nem érezték volna. Nagy harag volt ugyanis a két öreg között, kitaró, régi harag, aminek már formája sem volt, nem is emlékeztek, hogy ló volt-e az oka vagy asszony, mindenesetre ragaszkodtak hozzá, mint beteg szilva a fához.

És most bóbiskolva várják, hogy kiürüljön a templom. Az ajtóban még mozgás van, hát csak ülnek, sőt Illés a lábát is kinyújtja, mert úgy kényelmesebb. Illés nem szereti a tolongást, de amúgy is ráér. Fél szemmel odasandít Mátéra, hogy mozdul-e már, de Máté nem mozdul... Amilyen kutya konok ember volt

nagy idő, az igaz, de mégiscsak fiatalabb. Aztán milyen sárga a füle... akár a halotté...

– Jóságos Isten, csak nem lett vele valami?!...

Harag ide, harag oda – a rothadt szilva is lepattanik egyszer a fáról – csendesen odamegy, és kicsit borzongva megérinti Máté vállát:

– Hallod-e, Máté?
Máté felhorkan:

– No! – és néz Illésre, mint a csodára.

– Te vagy az, Illés?
– Én hát, mondom megnézlek, mert olyanformán ültél...

– És nézi egymást a két öreg.

A templomban meleg csend, a kőszentek mosolyognak.

– Kicsit megszedültem – hazudja Máté, de áhítattal, mert tele van a szíve, és szereti most Illést így közel látni –, már elmúlt.

– Na, hál Istennek, hát akkor menjünk. És egymás mellett kicsoszognak a templomból.

***

– Mi volt ez, Szentatyám? – néz fel az egyik kis pufók angyal Szent Péterre, amikor az ajtó becsukódott. – Olyan meleg lett a szívem egyszerre.

– Két ember kibékült – mondja a főszent, és melegen sóhajt.

– Csoda! – suttog a kis angyal.

– Hát bizony a mai világban...
– És most mit csinálnak?
– Nézz utánuk, fiam.

A két öreg már Illés háza elé ért. Az utca üres, a kémények lágy selymet füstölnek a reggelnek, s a kertekben puhán békét álmodnak a fák.

– Gyere be, Máté, régen voltál nálunk – mondja Illés –, lángost sütött a lányom...

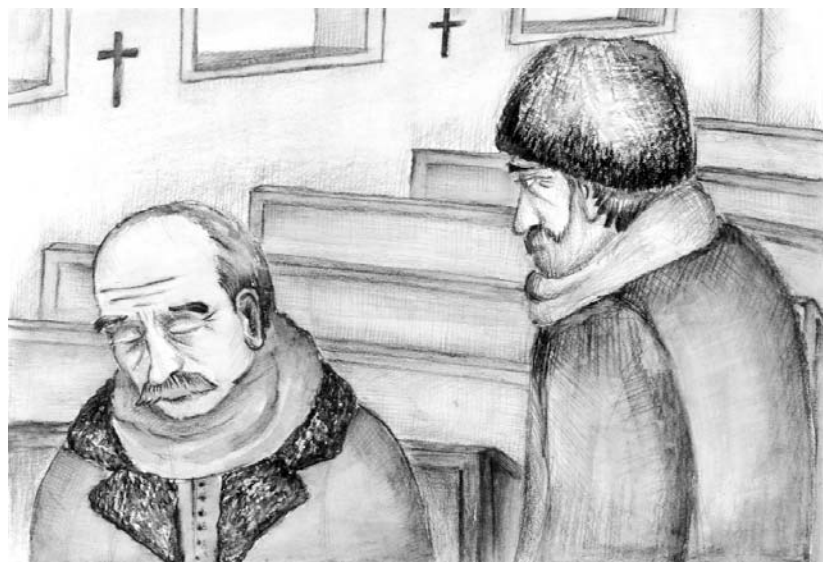
***

A kis angyal kérdően néz a főszentre:

– Mi az a „lángos”, Szentatyám?

***

A toronyban ekkor ütött hetet az óra, s ettől a földi hangtól megmerevedtek újra a szobrok, de a mosolygás mintha ott maradt volna az arcukon.

RAIZ: JENES KATALIN

ként nem gondol rá senki, mert a búzák kikelték már, a krumpli a veremben, s a jószág betelelt.

Ajtó nem csattanik, kiáltás nincs, a tegnap gondja, mintha aludna, a mai még nem ébredt fel, s a falu csak tiszta önmagát viszi hajnali misére.

A külső mozgás befolyik a templomba, és megnyugszik. Suttog még egy kicsit, vár, s amikor már a gyertyák lángja is megnyúlik a várakozástól, felkiált az időtlen vágy: „Harmatozatok, égi Magasok...”

Mise végére egészen bemelegedett a

világéletében – gondolja Illés –, azt akarja, hogy én menjek előbb, de abból nem eszel, pedig már a gyertyákat is eloltgatta a dékány, azaz a harangozó, szóval a sekrestyés.

Azután: csend.

Illés gondol erre, gondol arra, állát belesüllyeszti a meleg nyakravalóba, és szeme szép lassan lecsukódik.

– Nem! – ijedt meg. – Ezt igazán nem szabad – és Mátéra néz, aki – úgy látszik – elaludt.

– Ez hát el, a híres – mosolyodik el –, pedig három hónappal fiatalabb. Nem

Időoázisok

Az adventi ünnepkörnek érdekes az idővel való kapcsolata, mert ambivalens módon egyszerre élhetjük meg benne a várakozás és az érkezés kettősségét. Legkésőbb *A kis herceg* című könyv óta tudjuk, hogy várni valakire, várni valamire, ünneplőbe öltöztetni a szívünket az egyik legtisztább és legcsodálatosabb élmény az ember életében. Ugyanakkor az érkezés katarziszt is semmi sem pótolhatja. Az idő kétféle aspektusát tehát egyszerre, párhuzamos realitásként élheti meg az adventi ünneplő.

Az advent mindemellett az idő kakukktója is egyben, hiszen kilép annak monoton körforgásából, és belép egyfajta időtlenség, idő nélküliség állapotába. A naptári év utolsó hónapja-

ban, decemberben – mely megközelítőleg egybeesik az adventi ünnepkörrel – mindenki átélheti, hogy „az idő majd mindent megold” elnevezésű terv csődöt mondott.

Minden időrabló és időpazarló, minden időrab és időmilliomos szembesülhet azzal az adventi időszakban, a napritóri év célegyenesében, hogy az idő bizony önkényesen úszik és kúszik előre, és mi, mint hű társai, hű csatlósai nem tehetünk mást, mint hogy vele tartunk.

Az idő lelassítása, a homokszemek pergésének megállítását a világ homokórájában irreális vállalkozás. Ugyanakkor az a próbálkozás, mely az idő felgyorsítására törekszik, szintén kudarcra van ítélve – *Pilinszky János* szavaival: „Mi,

emberek szeretnénk felgyorsítani az időt. De az idő ráér.”

Igen, hajtsunk fejet ezen igazság előtt: az idő ráér. Ráér, mert ez a természete, és adventben az időnek eme tulajdonsága kifejezetten domináns. A decemberi napokon ugyanis az ember még inkább esélyt kap arra, hogy betérjen az idő oázisaiba, az ünnepek szent világába, és ott feltöltődve továbbléphessen, továbbmehessen élete útján.

Aki képes időben rádöbenni arra, hogy az adventi ünnepkör pillanatai egyrészt mily értékesek, másrészt mily tökéletesek is egyben, az képes odafigyelni ezen ünnepek valódi tartalmára, hogy az időt teremtő, időtlen Isten beleszületett az időbe.

■ GÁNCIS TAMÁS

Egy csepp emberség...

József Attila *Gyémánt* című versének bevezető sorait idézem:

„Mindenkor idejük van a zsoldároknak.
Gyémánthegeylen állunk,
De zsebünkben kavicsok vannak.
Nagyon elfelejtettük, hogy angyalok voltunk...”
Igen, baj van a memóriánkkal.
Elfelejtettük, hogy kik voltunk.
Elfelejtettük, hogy angyalok, küldöttek lehetnénk.
Elfelejtettük, hogy ki küldött el minket.
Elfelejtettük, hogy hová és kihez küldettünk.
Elfelejtettük, hogy mi bízottat ránk.
Zsebünket, életünket értéktelen kavicsokkal tömjük tele.
A sok kis kő súlya lefelé húz minket.
A kavicsokkal csak megsérteni, megkövezni tudjuk egymást.
Úrítsuk ki bátran zsebeinket.
Szabaduljunk meg a sok begyűjtött kacattól és bővöltől.
Tárjuk ki üres zsebünket és szívünket.
Felszabaduló kezünket nyújtjuk egymás felé.
Fedezzük fel az ajándékot egymásban.
Nyíljon tágra a szemünk, és csodálkozzunk:
gyémánthegeylen állunk – gazdagok vagyunk.
Kavicsok helyett drágakövel lephetjük meg egymást.
Fecsegés helyett gyógyító beszédre nyílhaj ajkunk.
Felszabadult kezünket tárjuk az ég felé.
Merjünk újra kérni, a költővel együtt, mert bizony
„Mindenkor idejük van a zsoldároknak...”
Gyémánthegeylen állunk,
Szigorú hó, takard el búneinket,
Oldozd föl nyelvünket, mennyei világosság!
Te határtalan kristály!”

■ GÁNCIS PÉTER

Elhangzott a Kossuth rádió 2005. november 24-ei, azonos című adásában.

FOTÓ: LUKÁCS GÁRI

HETI ÚTRAVALÓ

Építetek utat a pusztában az Úrnak! Az Úr jön hatalommal. (Ézs 40,3,10)

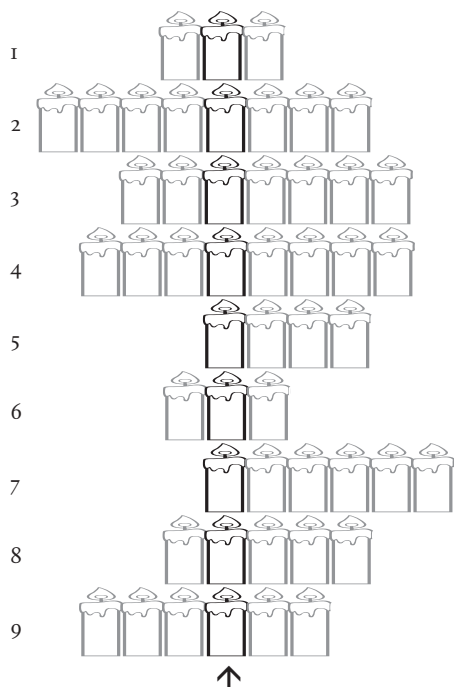
Advent harmadik hetében az *Útmutató* reggeli igéi az „útépítő” Keresztelő János életét és szolgálatát állítják élénk Máté evangéliuma fényében. „Te vagy-e az Eljövendő...?” Az ítélobíró váró aszkétának a bűnösök barátja ezt üzeni: „Menjetelek, és mondjátok el Jánosnak, amiket hallotok és láttok: (...) hirdettetik az evangélium...” (Mt 11,3–5) Jézus nem itéli el az előfutárt kérdéséért. Mi is közvetlenül őhozzá forduljunk kétségeinkkel, hogy senki meg ne tévesszen minket! Pál sem ítélkezik önmaga felett, s nekünk is ezt tanácsolja: „Egyáltalában ne ítéljétek azért addig, míg el nem jön az Úr, (...) és akkor mindenki Istentől kapja meg a dicséretet.” (1Kor 4,5) Keresztelő János fellépésével vezérigénc proféciáját teljesítette be; az Úr érkezését így hirdette: „Térjetelek meg, mert elközelített a mennyek országa!” (Mt 3,2) Szó szerint ugyanezzel a mondattal kezdte meg nyilvános működését Jézus (lásd Mt 4,17), amikor Isten királyi uralmának eljövételéről szólt. János a megtérés keresztségét hirdette a bűnök bocsánatára, s felszólította hallgatóit: „Teremjetelek hát megtéréshez illő gyümölcsöt...” (Mt 3,8) Mindezt reformátorunk „tolmácsolásában” így olvassuk: „Hírnök vagyok. Rakjatek le minden bűnt, amely gátolja a Királyt hozzátok jöttében. Fogadjátok örömmel. Higgyetek benne!” A két testvér példázata kapcsán Jézus így figyelmezteti az Atya parancsára csak szavakkal igent mondó vezetőket: „Mert eljött hozzátok János az igazság útján, de nem hittetek neki, a vámszedők és a parázna nők pedig hittek neki.” (Mt 21,32) Keresztelő János, a kiáltó hang és hírnök a saját biztonság-tétele szerint nem a Krisztus, nem Illés és nem a próféta (lásd Jn 1,20–23). Ezzel – lát-szólag – szemben áll Jézusnak a Malakiáséval egybecsengő véleménye: a prófétánál is nagyobb, az Úr követe, „és ha akarjátok, fogadjátok el, ő Illés, aki eljövendő volt. Akinél van füle, hallja!” (Mt 11,14) A Szentírás nem tanítja a lélekvádorlást; ezért a „kegyelemben gazdag” nevű János „csak” Illés-típusú személyiség a számunkra, aki csupán szerepében azonos vele, de nem az ő reinkarnációja! „János nem az újra testet öltött Illés volt, de az ószövetségi prófétához hasonló szerepet töltött be, a bűnbánatot hirdető.” (Magyarizatos Károli-Biblia, 1426. o.) Jézus halála „bűne” három nyelven így olvasható a kereszten: „A názáreti Jézus, a zsidók királya.” (Jn 19,19) Valljuk-e mi is János biztonság-tételét: „Ime, az Isten Báránya, aki hordozza a világ bűnét!” (Jn 1,29)? Benne teljesült be a zsold-táros kérése: „Mutasd meg, Uram, hogy szeretsz minket, és adj nekünk szabadulást!” (Zsolt 85,8) A szent este előtt egy héttel Jézus születésének ígérteit olvashatjuk. Gábiel így szólt: „Üdvözlégy, kegyelembe fogadott, az Úr veled van! (...) Ime, fogansz méhedben, és fiút szülsz, akit nevezd Jézusnak.” (Lk 1,28,31) Ezért heti igénkkel, személyes hittel vallhatjuk: „... az én Uram, az Úr jön...” (Ézs 40,10) Igen, „az irtalmans Király, / A Megváltó jön el”. (EÉ 132,3)

■ GARAI ANDRÁS

Kedves Gyerekek!

Advent harmadik hetébe léptünk – rajzolatok lángot az adventi koszorú három gyertyájára! Karácsony, Jézus születésének ünnepe már nagyon közel van. Ha megfejtitek a keresztretjvényt, és a nyíllal megjelölt gyertyákba írt betűket felülről lefelé összeolvassátok, megtudhatjátok, hogy mit is jelent az adventi időszak.

BODA ZSUZSA

GYERMEKVÁR

Rovatgazda: Boda Zsuzsa

1. Ádám felesége
2. József öccse
3. a zsidók királya Jézus születésekor
4. Keresztelő János édesapja
5. Ábel testvére
6. „az özönvízi hajós”
7. az alacsony növésű vámszedő
8. Márta testvére
9. „a nagy hajú”

A lélek lélegzetvétele

► Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) csendesnapot tartott november 26-án ezzel az önmagában is gondolatébresztő címmel: **Kifulladt gyülekezetek – okok és kiutak. Sok, egykor mozgalmas és tartalmas életet élő gyülekezet jelenére illik a „kifulladt” jelző. A kifulladás még nem megfulladás, nem halál – viszont nem halogatható tovább az élet feltételeinek, először is a levegőnek biztosítása.**

A kifulladásához részben külső okok vezettek. Sok gyülekezet kitépítését vagy elvándorlás miatt ürrült ki. A magyarországi felekezetek között az 1920–2005 közötti időszak határmozgásainak és népességmozgásainak a legnagyobb

vesztése az evangélikus egyház. A szórványosodás mértéke és sebessége határainkon belül és túl is óriási. E helyzetet komolyan vevő program és stratégia hiányában gyakran sodródunk gyülekezeinkben.

A fullasztóan nehéz terepen több levegőre lenne szükség a haladáshoz. Gyakran próbáljuk pótolni a hiányzó levegőt – cipeljünk népegyházi kereteinket, sok-

szor rezignált kereszténységünket, mint egy nehéz oxigénpalackot. Bártran félre kell tennünk sok mindent, ami régen hasznos és jó volt, de ma már teher. Számunkra egyedül az élő Krisztussal való élettel kapcsolat jelentheti a friss levegőt!

Az imádság a lélek lélegzetvétele – mondjuk, s ez így is van. Kiutat az elcsendesedés és Istenre való figyelés perceiben találhatunk: a belső szobánkban. Ahol és amikor megnyílunk Urunk felé, és hallgatjuk, befogadjuk az ő szavát. Innen indulva rendeződhetnek a magánéletünkben és a gyülekezeti életben adódó problémáink egyaránt.

Nemcsak külső szabályok által diktált egyházfegyelem, hanem az újjáteremtett és Istent lélegző szív belső fegyelme valósulhat meg a gyülekezeti életben. A kifulladás közösséget Isten Lelkének tüze, lángja elevenítheti meg. A láng mindig

forró – nincs langyos láng! Erről tanuskodtak a csendesnap igehirdetői, előadói: *Szőkéné Bakay Beatrix, Havasi Kálmán, Garádi Péter* és e sorok írója.

Kifulladás gyülekezetek – megfulladás előtt. A kifulladás okai sokáig sorolhatók, kiút azonban csak egy van: élő, imádságos kapcsolat Jézussal, aki maga az út, az igazság és az élet.

■ KOVÁCS LÁSZLÓ

A MÖSZ karácsonyi programjai

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet vidéki szociális intézményei (Miskolc, Olaszliszka, Gyula, Szolnok, Orosháza, Debrecen) december folyamán több helyszínen rendeznek karácsonyi ünnepségeket ünnepi ebéddel és ajándékosztással az intézményekben lakók részére.

A Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága által elkobzott tárgyakat és a Karitatív Tanácsra keresztül felajánlott adományokat a segélyszervezet Nyírbátor központtal december közepén osztja ki a hátrányos helyzetű családoknak, gyermekeknek. Az ötvenhárommillió forint összegértékű adomány ruhahemét, focilabdát, könyvet és egyéb karácsonyi ajándéktárgyakat tartalmaz. A MÖSZ

budapesti és a vidéki központjai rendszeresen naponta *hat-nyolcszáz adag meleg ételt osztanak ki* a tél folyamán, valamint ruhadományokkal is segítik a rászorulókat.

Az egész évben érkező megkeresésekre reagálva december hónapban több budapesti intézmény *hátrányos helyzetű diákjait* – többek között egy óvoda, egy általános iskola és egy diákotthon hallásérzést, illetve átmeneti elhelyezésben részesülő gyermekeit – ajándékozzák meg az ökumenikus segélyszervezet munkatársai ruhával, írószerekkel és könyvekkel.

(A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet programtervét szívesen ismertetik az érdeklődőkkel. Telefonszám: 1/208-4932. Honlap: www.segelyszervezet.hu.)

ISTENTISZTELETI REND | 2005. december 11.

Advent 3. vasárnapja. Liturgikus szín: lila. Lekció: Ézs 40,1–8(9–11). Alapige: Mt 11,2–10. Énekek: 140., 136.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; **II., Hűvösvölgyi út 193., Felső u. 10. Veperdi Zoltán; II., Modori u. 6.** de. 3/4 II. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztójánovics András; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Paál Gergely; **Óbuda, III., Dévay Bőr M. tér** de. 10. D. Szabik Imre; **Újpest, IV., Lebütök M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV., Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; du. 5. (az ifjúság szolgálata a templom előtt); **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Győri Tamás; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. Smidélus András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Smidélus András; **Kerepesi út 69.** de. 8. Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Blázy Árpád; **Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelekész)** du. 6. (úrv.) Barthel-Rúza Zolt; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.); **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kendeh György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kendeh György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kendeh K. Péter; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Bátorvics Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11.** de. 10. (úrv.) B. Pintér Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Eszlényi Ákos; **Rákocsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kósa László; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. dr. Garádi Péter; du. 5. dr. Garádi Péter; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Szabó Vilmos; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

A felébredt ébresztő

Hetven éve hunyt el Gáncs Aladár

Hetven éve, hogy Isten elszólította közülünk – emberi szempontból sokak számára váratlanul, fiatalon, negyvennégy évesen. Az Evangélikus Külmissziói Egyesület akkori titkára, „lelki fia” fogalmazta meg a fájdalmas kérdést: „Miért éppen most? Miért éppen ő?” A kérdés nem csak a fiatalon meghalt Gáncs Aladár halála fölötti megdöbbenést és fájdalmat érzékelteti. Inkább azt, hogy egyházunk életében a mi szemünkkel nézve még fontos szerepe és szolgálata lett volna, és a mi gondolataink szerint éppen „most” lett volna még szükség rá! De éppen ez a kérdés indokolja azt is, hogy hetven év múltán ma is megkérdezzük: „Ki volt Gáncs Aladár?”

Megvallom rögtön, sokféle választ fabrikáltam magam is. De aztán rátaláltam Túróczy Zoltán püspöknek a temetésen elhangzott igehirdetésére. A textusa ez volt: „Mindezeken kívül van az én naponkénti zaklattatásom, az összes gyülekezetek gondja. Ki beteg, hogy én is beteg ne volnék? Ki botránkozik meg, hogy én is ne égnék?” (2Kor 11,28–29) – S az igehirdetés mintha a mi kérdéseinkre felelne. Ki volt ő? „Gáncs Aladár sohasem mondta: az összes gyülekezetek gondja rajtam van. Szelidsége és alázatossága talán még a gondolatát is elhessegette ennek... de mi... bizonyosat teszünk arról, hogy az összes gyülekezetek gondja rajta volt... Ő volt a mai magyar evangélikus lelkésznevezeték legegységesebb lelképásztora... Rajta volt az indiai árvák, kínai vak leánykák, az ovambói négek gondja... Ő volt a mai magyar evangélikus lelkésznevezeték legagresszívabb lelképásztora... pedig nem volt benne semmi a vezér ellenállhatatlan parancsnoki tudásából... Tudósnak készült egykoron, húsz esztendővel ezelőtt a pozsonyi teológián, és pásztor lett belőle. Irodalmi stílusművésznél indult, és próféta lett belőle... Nem a tettek volt, nem a miénk volt, Gáncs Aladár Istené volt.”

1891. január 12-én született Székesfehérvárott; édesapja Gáncs Jenő evangélikus lelkész, édesanyja Tatay Vilma volt.

Felmenői között mindkét ágon több lelkész is volt. A fia mondta el nemrég, hogy Mária Terézia uralkodása óta édesapja már a hatodik lelkésznevezeték képviselte a családban... A fehérvári elemi iskola és ciszterci gimnázium után a pozsonyi teológián tanult, s tudós szeretett volna lenni: a filozófia, az irodalom és a művészet érdekelte a legjobban. De valóban pásztor és próféta lett belőle. Már fiatalon, segédlelkészként vallotta: az egyháznak teljes megújulásra van

szüksége. A komáromi segédlelkései év után édesapja örökébe lépett. A fiatal gyülekezeti lelkész szolgálatát megáldotta Isten: évről évre nőtt a Bibliát olvasók és az imádkozók száma a gyülekezetben.

1925-ben mégis „pályamódosítás” következett az életében: Budapesten lett vallásánár. Több iskolában tanított; volt úgy, hogy heti huszonegy órában is. Közben – 1922-ben – Isten segítő társat is ajándékozott neki Di Gleria Róza személyében. De az említett pályamódosítás voltaképpen azért történt, mert Isten „belehelyezte” őt egyházunk életének vérkeringésébe. Nemcsak résztvevője, hanem szervezője is lett sok ifjúsági konferenciának; az akkori diak- és ifjúsági ébredés egyik áldott szolgájává vált.

Gáncs Aladár két nagyon fontos evangélikus egyesületben is tevékenykedett. A Felső Evangélikus Diakonissza Egyesület titkára és egyik alapító tagja volt, s ezzel a hazai belmisszió munkása, motorja lett. Ő indította el és szerkesztette a *Fénysugár* című lapot. A '30-as években a Magyarországi Ágostai Hitvallású Evangélikus Missziói Egyesület titkára volt, így lett a külmisszió szószólója és vezető egyénisége is. *Kunst Irén* Kínában dolgozó misszionáriusnőről nemcsak könyvet írt, hanem itthoni útjait is ő szervezte. Gáncs Aladár szerkesztette a *Missziói Lapokat*, a külmissziói egyesület közgyűléseiből pedig konferenciákat szervezett.

A bel- és külmisszió nála tehát nem ellentétet, „vagy-vagyot” jelentett, hanem egységben látta az egyház szolgálatainak ezt a két ágát, méghozzá az ébredés gyümölcseként. Halála után megjelent egy könyv „tőle” és róla Scholz László lelkész szerkesztésében. Címe és alapgondolata a hetven éve elhunyt igehirdető vezérigéje volt: „Serkenj fel, a ki aluszik, és felragyog tenéked a Krisztus.” (Ef 5,14) Gáncs Aladár „az ébredés teológusa volt” – írja a könyv szerkesztője. „Angyal járt közöttünk” – mondta valaki más találon.

Most a halálára emlékezünk. Munka közben mondta fel a szíve a szolgálatot. Halála napjaiban többek között ezeket mondta: „Minden jól van, minden rendben van, tűnik a zavar... Isten nagyon kegyelmes... Befeztettséget érzek.”

A felébredt ébresztő befejezte földi szolgálatát, de addigra Isten rajta keresztül sokakat felébresztett. Akkor új szakasz kezdődött egyházunkban. – De nem imádságának meghallgatása és az ő szolgálatának „nyoma” is volt-e az 1948-as nagy ébredés hazánkban? Nem ez tartotta-e bennünk a „lelket” a nehéz évtizedekben is? S nem kellene-e – örökségét átvéve – nekünk is, ma is ébredésért imádkoznunk? Nem erre van-e mindekelőt szükség egyházunknak?

■ KEVEHÁZI LÁSZLÓ

Tragikus halál vagy lelkészgyilkosság?

Háromszáz éve halt meg Fridelius György Dániel lelkész

A kőszegi gyülekezet egészen a legutóbbi időkig évente „bűnbánati napot” tartott december 8-án vagy az ahhoz közel eső vasárnapon. A gyülekezetben 1554 óta számításaim szerint a mai napig 82 lelkész szolgált, az említett napon mégis Fridelius Györgyre emlékeztek és emlékeznek. Miért? Annyira kiváló lelkészek voltak? Isten bizonyára megáldotta szolgálatát, de ezt a többiekéről is el lehet mondani. Az emlékezés és a bűnbánat oka: Fridelius György 1705-ben december 8-án golyó általi hirtelen halált szenvedett a gyülekezetben.

Történetének „hátere” is van. 1681-ben az országgnyűlés úgy rendelkezett, hogy a királyi Magyarországon protestáns nyilvános istentiszteletet csak „artikulusba” – törvénycikkbe – foglalt templomban szabad tartani. Ezek lettek az „artikuláris” templomok. Hazánk mai területén négy ilyen templom volt: Nemeskér, Nemescsó, Vadosfa és „Nemesdömölök” (ma Celldömölök része). A többi kijelölt templom mai határainkon túl van. Ez a rendelet Vas megye nyugati régiójának, sőt Burgenlandnak és – egyes források szerint – még a Mura vidékének is azt jelentette, hogy hirtelen egyetlen templomuk lett: a nemescsói. Képzeliük el, ahogy szombatban vagy vasárnap megsű-

rűsödött a forgalom, hogy a hívek gyalog vagy kocsin elérjék az istentiszteletet. Nem tudom, ma hány kilométert tenénk meg ezért...

De ehhez tartozott az is, hogy a kőszegieknek lelkészüket sem volt, illetve a városi lelkészeknek ki kellett költözniük Nemescsóba. Itt végezheték szolgálatukat, itt épült egy „német” és egy „magyar” templom, hogy mindenki hallhassa Isten üzenetét. A lelkészeknek tilos volt bennüink Kőszegre, illetve ehhez külön engedély és – a dokumentumok szerint – „katonai kíséret” volt szükséges!

Ebben az időszakban volt „kőszegi”, pontosabban nemescsói lelkész Fridelius György Dániel. Róla bizony nem sokat tudunk. Édesapja Fridelius János soproni rektor volt (1638–1719). Az édesapja is külföldön, a wittenbergi egyetemen tanult, majd érte el a magiszteri tudományos fokozatot is. Hazaérkezése után Sopronban lett tanár, majd az iskola vezetője. Tudós ember lehetett, több könyvet is írt. Fia, György azok közé tartozott, akiket a „magyar pietista lelkészek” közé szoktak sorolni. Csepregi Zoltán egyháztörténet-szervezőnk könyvet írt e tárgyban; ebben olvasható egy György által August Hermann Franckének, a német pietizmus egyik „atyjának” írt levél. Ebben Fridelius

megírja, hogy a Francke által alapított árvaház történetét könnyek között olvasta. S mivel ők is éppen templomot szeretnének építeni (az egyik akkori nemescsói), ezért írásából sokat tanult. De mivel szegények, arra kéri mesterét, hogy imádságban gondoljon rájuk is, hogy felépülhessen Isten háza. Az aláírás: „Fridelius Dániel György, azoknak a német evangélikusoknak prédikátora, akik Nemes Csóban gyülekeznek össze”.

Nos, e lelkészről azt tudjuk még, hogy a már említett 1705. decemberi napon bizony engedély nélkül bejött Kőszegre. Csepregi Zoltán könyve így rögzíti halálát: „Egy eltévedt kuruc golyó végzett vele.” Ez is tragikus. Ehhez azonban hozzá kell tennem, amit néhai Kerner Károly professzorunk édesapja – mint a gyülekezet tanítója – írt meg a gyülekezet történetéről szóló munkájában: „A katonák elfogták és megölték.” Ezért írtam e cikk címeiben: tragikus halál vagy lelkészgyilkosság? Mindenesetre a kőszegi gyülekezet egyetlen olyan lelkésze volt, aki „erőszakos halállal” halt meg szolgálata közben. S ha a városba is szolgálati ügyben jött be, akkor többszörösen is megérdemli, hogy fejet hajtva emlékezzünk rá háromszáz év múltán is.

■ KEVEHÁZI

HIRDETÉS

A piliscsabai gyülekezet szervezésében december 11-én 18 órakor a Makám együttes adventi koncertet tart a Béthel evangélikus templomban (Széchenyi utca 8–12.). A költségekhez hozzájárulást kérünk: felnőtteknek 1000 Ft, nyugdíjasoknak és diákoknak 500 Ft, gyermekes családoknak 2000 Ft. Jegyet a 26/374-628-as úzenetregisztrációs telefonszámon is lehet rendelni.

HIRDETÉS

Karácsonyi jótékonyági hangverseny lesz a fásori evangélikus templomban (Budapest VII., Városligeti fasor 17/a) december 17-én 18 órakor az Erdélyben szórványban élő gyermekek magyar anyanyelvének megőrzéséért. Fellépők: Kukulj Júlia operaénekes és Bánffy György színművész. Igét hirdeti Tókes László Királyhágó-melleki református püspök.

Vegyszerek a vérben

Amerikai kutatások mesterséges vegyi anyagokat mutattak ki újszülöttek köldökzsinórvérében. E tudományos jelentés nyilvánosságra hozatalakor néhány demokrata szenátor törvényjavaslatot nyújtott be az Egyesült Államokban Gyermekre ártalmatlan vegyi anyagok (Child Safe Chemicals Act, CSCA) néven. A hazai civil szervezetek ennek kapcsán a magyar kormánytól és a magyar európai parlamenti képviselőktől egy átgondolt vegyianyag-politika kialakítását kérték.

Az egyesült államokbeli kutatásra alapozva a Greenpeace és a Természetvédelmi Világalap (WWF) közös kiadványából kiderül, hogy a köldökzsinóron keresztül akadálytalanul jutnak a magzatba a veszélyes vegyi anyagok. Már korábban ismertté vált, hogy a hétköznapi termékekben, az élelmiszerekben található mesterséges vegyi anyagok kimutathatóak a vérből, ám most kiderült: ezek az anyagok a kisbabákba is átkerülnek. Az amerikai környezetvédelmi munkacsoport megbízásából 2004–2005-ben négyszázötvenháromféle vegyi anyagot kereste tíz újszülött köldökzsinórvérét elemezték. Az eredmények megdöbbentők.

A vizsgálatok során összesen 287 különböző vegyi anyagot találtak, közülük 209-et még soha nem mutattak ki köldökzsinórvérből. A vizsgált vegyi anyagok közül 180 anyag rákot, 217 idegrendszeri problémákat, 208 pedig születési vagy fejlődési rendellenességeket eredményez. A magzati élet során a legaktívabb a szervezet fejlődése, amelyet természetes vegyi hírvívó anyagok, hormonok irányítanak. A fejlődő szervezet ezért különösen érzékeny a hasonló jellegű, de más hatású vegyi anyagok jelenlétére. Bármilyen csekély eltérés komoly következményekkel járhat a magzat fejlődésére és egészségére nézve, rövid és hosszú távon egyaránt.

Mindennapi életünk során számtalan vegyi anyaggal találkozunk. Sok közülük az emberi szervezet működéséért felelős hormonokhoz hasonlóan viselkedik, ezért képes a normálistól eltérő

irányba befolyásolni a szervezet működését. Lassan, de biztosan nő a koncentrációjuk, majd évek, évtizedek múlva jelentkeznek a hatásuk allergia, terméketlenség, rák, születési rendellenesség formájában. Ráadásul hatások nemcsak a koncentrációjuktól függ, hanem az egyéni érzékenységtől is. Ma már nem egyes anyagokról, hanem „kötélekről” beszélhetünk, hiszen sok különféle mesterséges vegyi anyag van jelen a szervezetünkben. Egy „átlagos” európai polgárban mintegy háromszáz mesterséges vegyi anyag található.

A köldökzsinórvérben találtak például alkil-fenolokat, melyek műanyag adalékanyagokból származnak, de megtalálhatóak szőnyeg- és textil tisztító anyagokban, sőt növényvédők szerekben is. Ezek az anyagok felhalmozódnak az élő szövetekben, és károsítják a hormonrendszert. A szaporodási képességeket károsító biszfenol-A-t is kimutatták a köldökzsinórvérből. Ez a műanyag adalékanyag a közelmúltban került a figyelem középpontjába, amikor a zöldek bemutatták, hogy megtalálható a bébiételek fedelének belső borításában. A brómozott égésgátló anyagok korlátozása szintén napirenden van, mert ezek a műszaki cikkek kezdve a ruháig szinte mindenhol jelen lévő anyagok rákkeltők, és nem bomlanak le.

A WWF 2003 és 2005 között többször is vett vérmintát európai parlamenti képviselőktől, majd európai környezetvédelmi és egészségügyi miniszterektől, végül egy háromgenerációs család egy-egy női tagjától. A vérminták elemzése során több tucat meghatározott vegyi anyagot kerestek, amelyek nagy mennyiségben fordulnak elő környezetünkben, károsak az egészségre, és nagy valószínűséggel bejuthatnak az emberi szervezetbe. Ilyen anyagok például a brómozott égésgátlók (műanyagokban, kárpitokban, kezelt fatermekben, elektronikai eszközök műanyag borításában stb.) vagy a fluorozott vegyi anyagok (teflon, Gore-tex stb.).

Az eredmény megdöbbentő: a kere-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cseres Csilla

sett anyagoknak több mint a fele kimutatható volt a mintákból, egyes esetekben igen magas koncentrációban. A magyar mintákban kiugróan magas volt a DDT-nek és lebomlási termékeinek az aránya. Ez azzal magyarázható, hogy egyrészt a vizsgált generáció még ki volt téve a magyar mezőgazdaságban használt DDT-nek, másrészt még napjainkban is importálunk mezőgazdasági termékeket olyan trópusi országokból, ahol most is használják ezt a vegyszert. (A DDT-t hazánkban a hatvanas években betiltották!) A vizsgált háromgenerációs család legifjabb tagja már most többet halmozott fel szervezetében az említett brómozott égésgátlókból, mint az előző két nemzedék tagjai. A brómozott égésgátlók hazánkban csak az 1970–80-as években kezdtek elterjedni, így az édesanya és a nagymama még nem találkozhatott ezekkel az anyagokkal élete korai, érzékeny szakaszában.

Az eredmények bizonyítják, hogy az anyák „vegyianyag-tartalmuk” jó részét átadják a gyermekeiknek. Ennek a következményei viszont igen komolyak lehetnek, hiszen a magzat fejlődésében bekövetkező legkisebb zavar is visszafordíthatatlan hatású lehet.

Mindaz még egy érv amellet, hogy meg kell ismernünk a forgalomban lévő közel százezer vegyszernek (!) az emberre gyakorolt hatását, és amelyikről bizonyosodik, hogy károsítja az egészségnket, azt nem szabad engedélyezni. Bármely ezzel kapcsolatos politika csak akkor lesz hatásos, ha kötelezővé teszi az emberi egészséget veszélyeztető anyagok helyettesítését nem káros anyagokkal, különben tovább veszélyeztetjük, sőt károsítjuk az eljövendő generációkat.

■ SIMON GERGELY
– PROMMER MÁTYÁS

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Adventi gondolatok

Mária énekének bevezetőjével köszöntlek titeket: „Magasztalja lelmem az Urat, és az én lelmem ujjong Isten, az én Megtartóm előtt...” (Lk 1,46–47)

Az ünnep előtti készülődésben szeretném, ha megállnánk egy kicsit, s együtt gondolnánk arra, aki két évezreddel ezelőtt megszületett érettünk. Tudom, hogy nem kapjátok fel a fejeteket erre a hírre, hiszen piciny korotoktól fogva tudjátok. A karácsony mindnyájunk legkedvesebb ünnepe.

Kérlek, kedves Olvasó, hogy gondolj most gyermek önmagadra, jussanak eszedbe az első karácsonyok! Idéződjék fel szívedben az ünnep hangulata, illata, édesanyád kalácsának íze, ölelő karja. Most is olyan ujjongó, örömteli, kicsit misztikus várakozás van benned? Vagy már megfakult az öröm, kiégett az ujjongás, s nagyjából a témérdek munka, az ajándékozás már egyáltalán nem felhőtlen öröme terheli lelkedet, s telepszik rá az adventi időszak mindennapjaira? Esetleg félsz, hogy nem lehet veled a szülőd vagy kedves gyermeked? Talán arra gondolsz, akit elveszítettél, s mély gyász ül lelkedben...

Töröld ki szemed sarkából a könnyet! Jó hírt mondok: lehet, mindenkinek lehet olyan igazi, első karácsonya! Ehhez csak meg kell látnod a jászolban fekvő kisedet égi szemeit, valóban el kell hinned, hogy ő, amint nyújtja feléd gömbölyded, kicsiny karjait, arra vár, hogy fogadd szívedbe, öleld át! Vele megkapod mindazt, amit elveszettnek hittél, vagy eddig csak reméltél!

Szeress!

Szeresd őt, aki felcserélte érted a menny dicsőségét a barlangistálló szennyével! Szeresd azt is, aki az év folyamán akár hetente komolyan megbántott vélt vagy valós sérelmek miatt! Szeresd azokat, akik nélkülöznek az otthon melegét, s a napi kenyérüket alig-alig tudják megvenni! Szeresd azokat, akik mások levetett ruháját kényszerülnek hordani, vagy a kukákból próbálják éhségüket csillapítani!

Kérlek, most nézz önmagadba, lásd meg, hogy a betlehemi gyermek könyörög értük, benned! Igen, ott van benned az élő szeretet!

Ugye, kedves Olvasó, most már másként indulsz tovább? Talán már együtt tudod énekelni Máriával: „Magasztalja lelmem az Urat, és az én lelmem ujjong Isten, az én Megtartóm előtt...” Ámen.

Áldott, örömteli adventet kíván:

CSERÁGI ISTVÁNNÉ MÁRIA (Kissomlyó)

Iniciatíva – a munka megy tovább

Gyülekezetek a vállalkozókért

Az Iniciatíva Protestáns Vállalkozói Egyesület idei záróalkalmát november 26-án, szombaton tartotta a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán.

A délelőtti programban Pintér János evangélikus lelkész nyitóáhitata után dr. Práger László, a Károli-egyetem közgazdasági tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára tartott izgalmas előadást *Harmonizáció vagy hasonulás* címmel az ország és a gazdaság helyzetéről. Délután dr. Balla Péter egyetemi tanár, az egyetem hittudományi karának dékánhelyettese mutatta be pár szóban az intézményt, majd az Újszövetség etikájának mai aktualitásáról beszélt, végigkísérve az evangéliumokban, Pál leveleiben megtalálható, a ma embere számára oly fontos tanításokat, egészen a *Jelenések könyvéig*. – Ez a kétirányú érdeklődés, tehát a gazdasági élet felé fordulás és az egyház tanítása, a keresztény etika kérdéseinek mai aktualitása kerül elő az egyesület rendezvényein. Hiszen szilárd, keresztény alapon álló erkölcsiség nélkül a vállalkozói életben is nehéz eligazodni.

A rendezvényt az egyesület közgyűlése zárta, amelyen az elmúlt év értékelése mellett a jövőbeli feladatokat tárgyalták meg. Az egyesület munkájának ismertté tétele mind a református, mind az evangélikus egyházon belül igen fontos feladat. A gyülekezetek és a lelkészek sok helyütt nem ismerték meg fel, hogy a misszió nemcsak megtérésre hívó szó, hanem aktivitás is: az, amit a gyülekezet tehet tagjaiért, köztük is éppen a vállalkozókért. E téren nagyon sok még a tennivaló.

Kiskörösön, lévén a gyülekezeti tagok túlnyomó többsége szülő- és börttermelő, az Iniciatíva-egyesület segítségével már jó pár éve megkezdődött ez a munka. A vincelléri evangélikus egyházon belül igen fontos feladat. A gyülekezetek és a lelkészek sok helyütt nem ismerték meg fel, hogy a misszió nemcsak megtérésre hívó szó, hanem aktivitás is: az, amit a gyülekezet tehet tagjaiért, köztük is éppen a vállalkozókért. E téren nagyon sok még a tennivaló.

munkában sokat jelentett a német Initiative-egyesület segítsége: a legjobb szakembereket küldték el, akik közgazdászokként, gyakorló gazdáként vagy borászokként – és nem utolsósorban evangélikus keresztényként – segítettek tanácsaikkal a kiskörösi gazdákat.

A egyesülettel való szoros együttműködés eredménye volt, hogy a német anyaszervezet 2004. évi közgyűlésén a szövetkezet Drezdában elnyerte az ötezer eurós úgynevezett kooperációs díjat. Az együttműködés egy másik eredménye, hogy időközben megalakult az Esche Wein Kft. is, amely – német tanácsadói segítséggel – tudatosan a magas minőség elérését tűzte célul maga elé. Az evangélikus egyház mellett létrejött vállalkozás ez év novemberében részt vett a Németországban rangos eseményként számolt tartott müncheni borvásáron, 25 ország 326 kiállítója között egyetlen magyarországié. És nem volt a szegény, felfigyeltek a vitt borokra, kapcsolatok kezdődtek!

A német Initiative-egyesület októberben tartotta 2005. évi közgyűlését a németországi Bayreuthban. Itt megint jó volt magyarnak lenni, mert a díjak jó részét ugyancsak mi vihettük haza, megelőzve ezzel a szlovén, szlovák, cseh, lengyel és ukrán iniciatívásokat. Ez alkalommal az erdélyiek taroltak, a fődíjat – ötezer eurót – Pászky Mihály marosvásárhelyi Skoda-márkakereskedő, református gyülekezetének aktív tagja kapta. A további díjazottak között is volt vásárhelyi, illetve szászrégeni.

Vannak még kiaknázatlan lehetőségeink! E helyről is buzdítom a gyülekezeteket és lelkészeiket, legyen bizottságtételük része a gyülekezetekben lévő vállalkozókra való odafigyelés is! Hiszen ma sokan vannak az úgynevezett „kényszervállalkozók”, akiket a romló anyagi helyzet kényszerített bele valamilyen új helyzetbe. Vagy ott vannak a mezőgazdaságból élők, a családi gazdaságok. Úgy vélem, hibát követünk el, ha csak elpredikálunk a fejek fölött. Az Iniciatíva-egyesület segít a tanácsadásban, képzésekben, kapcsolatok teremtésében. S mindezt magas szakmai színvonalon teszi. Lehetőség ez, amellyel élni kell!

■ LUPTÁK GYÖRGY

„Miben segíthetek?”

Portaszolgálat az Üllői úti irodaházban

► „Jó napot kívánok. Miben segíthetek?” – 2005 szeptembere óta ezzel fogadják a Magyarországi Evangélikus Egyház Üllői úti országos irodaházába érkező vendégeket. A portaszolgálatot ellátó munkatársak feladata az, hogy fogadják, eligazítsák az érkezőket, és tájékoztatást adjanak számunkra arról, hogy melyik munkaág pontosan hol található az épületben. A portás szükség szerint telefonon jelzi a keresett munkatársnak, hogy megérkezett a várt vendég. Nyilvántartást vezet, és az udvarban való parkolást is felügyeli. Mi indokolta a fenti praktikus okokon túl a portaszolgálat létrehozását? – kérdeztem Hafenscher Károlyt, az Országos Egyházi Iroda igazgatóját.

– Aki az elmúlt évek során az Üllői úti irodaházban járt, maga is tapasztalhatta, hogy sajnos az egyházhhoz méltatlan volt a kapualj állapota: sötét volt, pergett a falról a vakolat... Régi az épület, évtizedek óta javításra szorul. Újabb és újabb hibákra derül fény, de mindig csak a legszükségesebb munkálatok elvégzésére van lehetőség, minimális anyagi ráfordítással, hiszen a gyülekezetek anyagi igényei elsőbbséget élveznek. Azonban a helyzet már tarthatatlan volt, ezért született döntés arról, hogy felújítatjuk a kapualjat, illetve hogy portásfülkét alakítsunk ki, és portaszolgálatot hozunk létre.

– A biztonság növelése is mérvado szempont volt?

– Határozottan, hiszen az országos irodaház Budapest egyik legkevésbé biztonságos kerületében, a nyolcadikban van. Sajnos több ízben előfordult, hogy illetéktelenek jöttek be az épületbe, és műszaki cikkeket, illetve egyéb értékeket loptak el. Ezentúl csak a portán való bejelentkezés, regisztrálás után lehet belépni az irodába – többek között a házban dolgozó munkatársaink, az éppen ülésező bizottságok biztonsága érdekében. Régebben előfordult az is, hogy az autobeállítás miatt nyitva maradt kapun surrantak be, most viszont a portás gondoskodik arról, hogy egyrészt csak kor-

látozott számban álljanak be gépkocsik az udvarra, másrészt hogy zárva legyen a kapu. Az adatvédelmi törvény figyelembevételével biztonsági kamerát is elhelyeztünk a kapuboltozat alatt és a lépcsőházi fordulóban.

A megújult bejárat mögött a portafülke

– Mik az eddigi tapasztalatok?

– A portaszolgálat olyan lesz, amilyenné mi formáljuk. Az a szándékunk, hogy segítségére legyünk mindenkinek, aki az ügyeit jön intézni. A munkatársak számára is előnyös, ha a portáról felszólhatnak nekik, hogy megérkezett a vendégük. A kezdeti bizonytalanság után azt

mondhatom, hogy kezd kialakulni az új rendszer, de természetesen kérem – s köszönöm – az egyháztagok türelmét! Mivel az egész épület felújítása, átalakítása egyelőre lehetetlen, azt szeretnénk volna, ha a belépőnek legalább az első benyomása kellemes a házról.

– Mennyi ideig működik a portaszolgálat?

– Hétfőtől csütörtökig reggel 7-től este 7-ig, pénteken reggel 7-től délután 3-ig. Két munkatársunk dolgozik a portán tizenkét órás munkarend szerint, váltással. Csiernik Jánossal délelőttönként, Dobos Ferencné Rozikával délutánonként találkozhatnak. Ezek az időszakokon kívüül viszont nem lehet bejutni az irodába – a zárák cseréje után ugyanis csak az úgynevezett kártyás beléptetőrendszer

használatával nyithatóak az ajtók. A bezárás nem érinti természetesen az épület egyéb részeibe – az *Evangélikus Élet* szerkesztőségébe, a Luther Kiadóba, a józsefvárosi gyülekezetbe, a szeretetotthonba, a levéltárba és így tovább – érkezőket.

■ KÖHÁTI DOROTTYA

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Hogyan találkozhatsz Istennel? – adventi evangélizáció lesz december 11-én, 12-én és 13-án 18 órakor a pécsi evangélikus gyülekezetben (Pécs, Dischka u. 4.). Igét hirdet Szeverényi János országos missziói lelkész. December 13-án 19 órakor a pécsi gospelkórus énekel. Az alkalmakat szeretetvendégség követi. Szeretettel és örömmel várunk mindenkit!

A csillaghegyi evangélikus gyülekezet szeretettel hívja barátait december 18-án, advent negyedik vasárnapján a békásmegyeri evangélikus templomba (1038 Budapest, Mező u. 12., tel.: 1/368-6118) az összegyülekezés napjára. 10 órakor az istentiszteleten Mártonffy Marcell prédikál. Délben ebédre várjuk vendégeinket. 14 órakor Spiró Györggyel Fogság című regényéről beszélgetünk. A disputát Takácsné Kovácsné Zelma vezeti. 16 órakor vecsernye, igét hirdet Donáth László.

A tizedik országos adventi adománygyűjtő kampánnyal az idén a hátrányos helyzetű gyermekek és családok megsegítése a cél.

szeretet.éhség.

Az akció advent első vasárnapjától év végéig tart. Arra kérünk mindenkit, hogy közösen tegyünk hitet a felebaráti szeretet, az összefogás és a szolidaritás mellett!

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet csekkjei megtalálhatóak a nagyobb postahivatalban. (Számolaszám: OTP – 11705008-20464565; honlap: www.segelyszervezet.hu.)

A kispesti „Erős Vár” Alapítvány a Kispesti Evangélikus Gyülekezetét szeretettel mond köszönetet mindazoknak, akik 2004. évi jövedelemadójuk 1%-ával a gyülekezetet támogatták. A 125 656 forintot a templomkert járda építésére fordították.

Adventi zenés áhítat III. a zuglói templomban (Budapest XIV., Lőcsei u. 32.) december 15-én 18 órai kezdettel. Közreműködik Szabó Imre (Pozsony) orgonán, valamint a Viadana kamarakórus és kamarazenekar, vezényel Till Ottó és Horváth Jerne. Műsoron J. S. Bach, A. G. Ritter és Esterházy P. művei. A belépés díjtalan.

SZÜLETÉS
Örömmel adjuk mindenki tudtára, hogy november 13-án megszületett harmadik gyermekünk, Márk András. Aradi György és Durst Móni (Balatonboglár)

Következő számunkban:
A püspökválasztás
eredménye

APRÓHIRDETÉS

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnék. Tel.: 1/340-8016.

Luther-kabát méret utáni készítését vállalom, egyházi szabómester. Tel.: 1/351-4942.

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb díszé a toronyóra. Ön-nél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Múvek Toronyórágyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Reménykedhetsz a jövőben – így szól az Úr. Jer 31,17 (Ef 1,18; Mt 11,2–6/7–10); 1Kor 4,1–5; Lk 1,46–55) A mi reménységünk nem egy bizonytalan jövő vagy álmódosítás. Isten ígéretein alapszik, és csak azért remény, mert még nem történt meg. Biztosak lehetünk reménységünkben, mert biztosak Isten ígéretei. Belekapaszkozhat az a még meg nem történt, de az Úr által ígért eseményekbe.

Hétfő

Senki meg ne tévessen titeket: aki az igazságot cselekszi, az igaz. 1Jn 3,7 (Ézs 5,22–23; Mt 3,1–6; Zak 8,1–8) Mivel mindent nem tudhatunk, és rengeteg háttérinformáció el sem jut hozzánk, nehéz kiigazodni az élet kérdéseiben. Kinek van igazsága? Hogy is történt? Csak a hallottak alapján tudunk dönteni. De hát így becsapódhatunk! Igen. De hallgató-e Isten ígéjét, amely színtiszta igazság, valóságos segítség, és mindenkor beigazolódik? Bizzál benne, építhetsz rá. Az Úr mondta ezt is: „... aki az igazságot cselekszi, az igaz.” Bármit mond is valaki, de ha másokat becsap, magának gyűjt és szerez, s nincs benne szeretet, akkor azzal vigyázz, mert hamis útra és bajba vinne. Amikor Pilátus megkérdezi, hogy „micsoda az igazság” (Jn 18,38; Károli-fordítás), a felelet így hangzik: Kicsoda az igazság. És ha meghallottad már bűneidből feloldozó szavát, és tapasztaltad szeretettel teli segítségét, akkor tudod: Jézus egyedül.

Kedd

Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket, és megtisztít minket minden gonoszástól. 1Jn 1,9 (Ézs 64,5a; Mt 3,7–12; Zak 8,9–13) Hívó életem elején egyszer levelet kaptam egy finn barátomtól. Sok mindenről írt, és egyszer csak a levél közepén, az addigiaktól függetlenül beleírta: „Bulcsú, az Úr Jézus vééréért meg vannak bocsátva a bűneid.” Nagyon megdöbbentem, mert Isten személyes hangját hallottam ki belőle, és átéltem, hogy valóban bűnbocsánatot nyertem. Boldogan olvastam tovább a levelet. – Jézus keresztén szenvedett áldozatáért te is tiszta szívet kaphatsz Istentől. Átélted-e már bűneid bocsánatát, valósággá lett-e a szabadulás, vagy csak elvileg ismered mindezt? És eszköz voltál-e már valaki számára a bűnbocsánat személyes elnyerésében? Légy eszköz Isten e legfontosabb munkájában is!

Szerda

Jézus ezt mondta Mártnak: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbenem, ha meghal, él.” Jn 11,25 (Zsolt 16,10; Mt 21,28–32; Zak 8,14–23) Az elmúlás és a halál birodalmában üdítő az életre és a feltámadásra hallani. Akinek Jézus belép az életébe, az nemcsak azt tudja elmondani, hogy az eddigi létem nem volt életnek nevezhető, de azt is, hogy ugyanaz az élet egészen más Jézussal. Hitben, tisztaságban, bizonyosságban, a cél felé haladva. Ha az új élet ilyen csodálatos valóság, akkor milyen lesz az örök élet Istennel? Higgy Jézusban, légy az övé. S akkor ami az övé, az a tied is: az új élet és az üdvösség.

Csütörtök

Kegyelmezz, Uram, mert elcsüggedtem, gyógyíts meg, mert a lelkem is csupa reszketés. Zsolt 6,3–4 (2Kor 12,10; Mt 11/7–10/11–15; Zak 9,9–12) Nem abban van a különbség a hívó és a nem hívó ember között, hogy nekünk nincs semmi bajunk és betegségeink. Hanem abban, hogy mi a bajokban nem vagyunk egyedül. És ez már fél gyógyulás. A zsolttár-író, ha bajban is volt, Istenhez menekült. Beszélhetsz bajodról, betegségről, de ne reménytelen panaszradattal, siránkozással tedd! Hanem azzal a reménységgel, hogy van kinek a kezébe helyezni sorsodat, és ő számon tart téged. Ha pedig egy verebecse sem hullhat le az ágról a mi Urunk tudta nélkül, akkor ha bajod meg is marad, vagy életed véget ér, tudhatod: ő ott is veled van. – Te mindig siránkozol, vagy reménység batorítást adhat más bajban lévőknek is?

Péntek

Jézus Krisztus mondja: „Ha ti megtartjátok az én ígémet, valóban tanítványaim vagytok.” Jn 8,31 (2Kor 18,4; Jn 19,17–22; Zak 11,4–17) Hány ígéretet hangzik el hétről hétre! Hányan olvasnak ígét napról napra! És mégis: sokszor ugyanúgy jövünk ki a templomból, ahogyan érkezünk az elején: nem erősödöttünk, nem alakult a véleményünk, nem tisztultunk, nem szántuk oda magunkat valaminek. Ha minden templomba járó ember olyan komolyan venné az ígét, azt, hogy élte Ura és Királya előtt áll, hogy megtenné, amit hallott, akkor csodálatos, döbbenetes változás állna be közösségeink életében. Akkor óriási lenne a bizonyágtételünk a világ előtt. – Határozd el: mostantól úgy méssz templomba, hogy másként akarsz visszajönni. Úgy hallgatód és olvasod az ígét, hogy legalább egy dolgot személyesen magadra veszel, és kész vagy megváltozni, életedet odaszánni.

Szombat

A százados így felelt Jézusnak: „Uram, nem vagyok méltó arra, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szót szölj, és meggyógyul a szolgálóm.” Mt 8,8 (Jer 15,18; Lk 1,26–38; Zak 12,9–13,1) Az a méltó, aki tudja, hogy méltatlan. Aki úgy gondolja, hogy megérdemli, annak Istentől semmi sem jár. Hiszen kegyelemből élünk. Jézus érdemtelenységünk ellenére jött el hozzánk, hogy segítsen rajtunk. A megváltás nem jár, hanem ajándék. – Nem jár nekem semmi, Uram! Mégis, kérlek, jöjj az otthonomba, jöjj a gyülekezetembe, jöjj a szívembe. Csak egy szót szölj, mert a te szavad életet teremt. A te szavad igaz. A te szavad által minden a helyére kerül.

■ SZÉLL BULCSÚ

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból december 11-től december 18-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>9.30 / mtv Maradj velünk Találkozás Jézussal (10')</p> <p>11.05 / mtv A közvetítő 3. rész: „Legyen békeség közöttünk mindenkor” (25')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház Vallási híradó (26')</p> <p>15.00 / Bartók rádió Jubiláte Deo. Évszázadok egyházi muzsikája (60')</p> <p>20.05 / PAX (premier) Küldetés (portréfilm) (66')</p> <p>20.53 / Kossuth rádió Csak tréfa – Madách Imre vigjátéka. Közvetítés a Veszprémi Petőfi Színházból (67' és 56')</p>	<p>11.45 / Petőfi rádió Szimbólumok hétről hétre 13.30 / Kossuth rádió Krisztus közöttünk! A görög katolikus egyház félórása (30')</p> <p>16.00 / Duna Tv Korzenszky Richárd – a tihanyi apátság házfőnöke (30')</p> <p>16.45 / PAX Családja 1. rész: Gyökerek (ZMC – 49')</p> <p>18.40 / PAX Kerekpártúra egyháztörténeti utakon, 1. rész (ZMC – 25')</p> <p>20.00 / Filmmúzeum Meseautó (magyar filmvígjáték, 1934) (99')</p> <p>21.00 / PAX Vámos Miklós Nadas Péterrel beszélget (60')</p>	<p>13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház félórása (30')</p> <p>16.05 / mtv Városmisszió: Lisszabon (20')</p> <p>16.25 / mtv Maradj velünk Találkozás Jézussal (10')</p> <p>16.45 / PAX Családja 2. rész: Törzs (ZMC – 48')</p> <p>18.40 / PAX Kerekpártúra egyháztörténeti utakon, 2. rész (ZMC – 26')</p> <p>20.35 / m2 Eszmélet után – Elégia József Attiláról, 4/1. rész (62')</p> <p>21.05 / Kossuth rádió Nemzetközi vallási híradó (30')</p> <p>22.15 / Duna Tv Mindentudás Egyeteme (60')</p>	<p>9.00 / PAX Gyökös Endre (28')</p> <p>11.20 / Kossuth rádió Tetten ért szavak (15')</p> <p>12.30 / Duna Tv Isten kezében (ism.) (26')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bízunk eleitől fogva...” A református egyház félórása (30')</p> <p>16.35 / mtv Útmutató Isten szeretetében élve (26')</p> <p>16.45 / PAX Családja, 3. rész: Ágak (47')</p> <p>18.40 / PAX Kerekpártúra egyháztörténeti utakon, 3. rész (ZMC – 18')</p> <p>20.35 / m2 Eszmélet után – Elégia József Attiláról, 4/2. rész (64')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>5.35 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adásában Bencze András evangélikus esperest hallhatjuk.</p> <p>12.30 / Duna Tv Élő egyház. Kultúrpolitika-nemzetpolitika (ism.) (26')</p> <p>13.25 / tv2 Hitetlen Tamás (olasz film, 2001) (91')</p> <p>16.45 / PAX Családja 4. rész: Rügyek (ZMC – 49')</p> <p>15.20 / Duna Tv Farkas Ferenc. Egy magyar meseter portréja (51')</p> <p>20.35 / m2 Eszmélet után – Elégia József Attiláról, 4/3. rész (63')</p> <p>21.55 / PAX János-passió, 1. rész (52')</p>	<p>13.10 / Bartók rádió Prágai nemzetközi orgonafesztivál, 2004 (50')</p> <p>18.45 / PAX Kerekpártúra egyháztörténeti utakon, 4. rész (ZMC – 26')</p> <p>20.35 / m2 Eszmélet után – Elégia József Attiláról, 4/4. rész (69')</p> <p>21.55 / PAX János-passió, 2. rész (53')</p> <p>22.00 / National Geographic Channel Élet az anyaméhben (60')</p> <p>23.09 / Bartók rádió Metszetek „Hallelujah...” (51')</p> <p>23.45 / mtv Quo vadis? (olasz történelmi filmsorozat, 1984) VI/5–6. rész (55' és 63')</p>	<p>9.00 / PAX James Irwin asztronauta (30')</p> <p>9.40 / Duna Tv Magyar karácsony Élő kapcsolás Erdélyből, Dévától, a Bőjte Csaba alapította árvaházból (30')</p> <p>10.00 / m2 Kis magyar orgonatornét 7/7. rész (25')</p> <p>12.05 / Duna Tv Isten kezében Pátkai Róbert (26')</p> <p>16.35 / PAX Molnár Mária nyomdokain (ZMC – 23')</p> <p>20.00 / Duna Tv Egy csepp emberség... Segélykoncert a székelyföldi árvízkarosultak megsegítésére, 3. rész (55')</p>	<p>9.00 / Duna Tv A Pál utcai fiúk (magyar játékfilm, 1968) (106')</p> <p>10.04 / Kossuth rádió Istentisztelet közvetítése a budapest-pasaréti református templomból. Igét hirdet Cseri Kálmán lelképásztor. (56')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház Mária, Mohács özvegye és az egyházak a török megszállás idején (26')</p> <p>14.45 / mtv Örömhír. A református egyház műsora (26')</p> <p>20.00 / Duna Tv Testvérem, József, testvérem, Klára (magyar dokumentumfilm)</p> <p>21.40 / PAX Mesterkurzus, 6. rész</p>

Evangelikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
ÉvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Györi Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobszoni Sándor (sador.dobszoni@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvÉlet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenschér Károly ifj. – Liturgikus sarok (hifo@lutheran.hu), Kendek K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendek@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendek K. Péter (peter.kendek@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt.
Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató
E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2132 Ft, fél évre 4264 Ft, egy évre 8528 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (108 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjéig törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzárta kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írások tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdeteseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.